

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Σχολή Θετικών Επιστημών
Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης

Πτυχιακή Εργασία

**Μία Κοινωνικό-Οικονομική Ανάλυση της Αστυνόμευσης: Η
Επιρροή της Αστυνόμευσης στην Κοινωνική Ευημερία**

Αλέξανδρος Καρράς

ΑΜ: 9986201100036

Επιβλέπων Καθηγητής: Σταύρος Δρακόπουλος

Αθήνα, Ιούλιος 2021

Πρόλογος & Ευχαριστίες	5
Εισαγωγή	6
Πρώτο Κεφάλαιο: Η Ανθρώπινη Κοινωνία	7
1.1 Η Βάση της Κοινωνίας	7
1.1.1 Οι Θεσμοί	7
1.1.1.1 Η Διάκριση των Θεσμών	7
1.1.2. Το Κράτος Δικαίου	8
1.1.2.1. Σωματειακοί Φορείς Δράσης	8
1.2. Η Κοινωνική Ευημερία	9
1.2.1. Η Ελευθερία	9
1.2.1.1 Η Διάκριση σε Αρνητική και Θετική Ελευθερία	10
1.2.1.2 Η Οικονομική Ελευθερία	10
1.2.2. Η Οικονομική Ευημερία και το Δίκαιο	10
1.2.2.1. Το Θεώρημα του Coase!	11
1.2.2.2. Το Δίκαιο και τα Κόστη Συναλλαγής	11
1.2.3. Η Οικονομική Ευημερία και οι Θεσμοί	12
1.2.3.1. «Κλειστοί» και «Ανοιχτοί» Θεσμοί	12
1.2.4. Τα Όρια της Ελευθερίας!	13
1.2.4.1. Η Αρχή της Βλάβης του J.S.Mill	13
1.2.4. Η Δικαιοσύνη	14
1.3. Η Συνεισφορά του Κράτους στην Κοινωνική Ευημερία	15
1.3.1. Το Κράτος	15
1.3.2. Το Νομικό Σύστημα στο Κράτος Δικαίου	15
1.3.3. Το Κράτος και η Οικονομία	16
Δεύτερο Κεφάλαιο: Το Κράτος, οι Παροχές του και η Οικονομία	17
2.1 Τα Δημόσια Αγαθά και Υπηρεσίες:	17
2.1.1. Η Διάκριση των Αγαθών	18
2.1.2. Οι Εξωτερικότητες και τα Δημόσια Αγαθά	19
2.1.3. Η Διάκριση σε Δημόσια και Τοπικά Δημόσια Αγαθά	19
2.1.4. Η Παροχή των Δημόσιων Αγαθών	20
2.1.5. Η Οικονομική Προσέγγιση των Δημόσιων Αγαθών και Υπηρεσιών	20
2.1.6. Γνήσια και μη-Γνήσια Δημόσια Αγαθά και Υπηρεσίες.	21
2.1.7. Τα Πολυδιάστατα Δημόσια Αγαθά & Υπηρεσίες	22
2.2. Η Βασική Οικονομική Ανάλυση	23
2.2.1. Η έννοια της Παραγωγής και των Παραγωγικών Δυνατοτήτων	24

2.2.2. Η Ανάγκη για Αποτελεσματικότητα	25
2.2.3. Η Προσφορά και η Ζήτηση	25
2.2.3.1. Παράγοντες Επιρροής	25
2.2.3.2. Η Ελαστικότητα της Ζήτησης και της Προσφοράς	26
2.2.4. Η Έννοια της Χρησιμότητας και η Σύνδεση με την Οικονομική	27
2.2.4.1. Το Εισόδημα.	27
2.3. Η Οικονομική της Παραγωγής, του Κόστους και των Αποφάσεων	27
2.3.1. Θεωρία της Παραγωγής	28
2.3.1.1. Ο Νόμος της Φθίνουσας Απόδοσης	28
2.3.1.2. Αποδόσεις Κλίμακας & Παραγωγικότητα	28
2.3.1.3. Η Καινοτομία	29
2.3.1.4. Ποιος Παράγει;	29
2.3.2. Θεωρία του Κόστους.	29
2.3.2.1. Τα Κόστη	30
2.3.2.2. Ο Νόμος της Φθίνουσας Απόδοσης	30
2.3.2.3. Οι Αποφάσεις και το Κόστος Ευκαιρίας.	31
2.3.3. Θεωρία Παιγνίων, Αποφάσεις και Αβεβαιότητα.	31
2.3.3.1. Η Αποστροφή στο Κίνδυνο	31
Τρίτο Κεφάλαιο: Η Αγορά της Ασφάλειας και η Αστυνόμευση	32
3.1. Περί Αστυνομίας και Αστυνόμησης	33
3.1.1. Ο Λόγος Ύπαρξης της Αστυνόμησης.	33
3.1.1.1. Ο Αντίλογος στην Αστυνόμηση	34
3.1.2. Η Λειτουργία της Αστυνόμησης	35
3.1.3. Οικονομική Προσέγγιση της Αστυνόμησης	35
3.1.4. Οργανωτική Προσέγγιση της Αστυνόμησης	36
3.1.4.1. Δομική Σύνθεση: Κάθετη, Οριζόντια και Χωρική.	37
3.1.4.2. Το Αστυνομικό Προσωπικό	38
3.1.4.3. Η Αστυνομική Κουλτούρα	38
3.1.5. Η Αστυνόμηση είναι Πολιτική	39
3.2. Η Αγορά της Ασφάλειας ή του Εγκλήματος	39
3.2.1. Οικονομική Προσέγγιση του Κόστους των Εγκλημάτων	40
3.2.2. Τα Οικονομικά του Εγκλήματος	41
3.2.2.1. Η Καμπύλη Χρησιμότητας του Εγκληματία	43
3.2.3. Η Προσφορά του Εγκλήματος και η Ζήτηση για Ασφάλεια	44
3.2.4. Η Αστυνόμηση και το p	44
3.3. Αστυνόμηση, Οικονομικά του Μάνατζμεντ και Επιστήμη	45

3.3.1 Επιστήμη και Αστυνομία.	47
3.3.2. Τα Οικονομικά του Μάνατζμεντ στην Αστυνόμευση	48
Συμπεράσματα - Η Αστυνόμευση και η Κοινωνική Ευημερία	49
Βιβλιογραφία	51

Πρόλογος & Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Μία Κοινωνικό-Οικονομική Ανάλυση της Αστυνόμευσης: Η επιρροή της Αστυνόμευσης στην Κοινωνική Ευημερία» εκπονήθηκε στα πλαίσια λήψης πτυχίου του Τμήματος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης της Σχολής Θετικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών το έτος 2021.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου κ. Σ. Δρακόπουλο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε επιτρέποντάς μου να ασχοληθώ με το ιδιαίτερο αυτό θέμα. Αλλά και για την εξαιρετική υπομονή του και τη βοήθεια του στο να έρθει σε πέρας το έργο αυτό. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης και επιρροής πτυχών της εργασίας, τους καθηγητές του τμήματος μου, με ιδιαίτερη μνεία στους κύριους Α. Χατζή, Γ. Γκότση και Χ. Μαντζαβίνο.

Θα επιθυμούσα επίσης, να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους υπηρεσιακούς παράγοντες που βοήθησαν ο καθένας με το τρόπο του στη προπτυχιακή μου πορεία, είτε ήταν Διοικητές, Τμηματάρχες, Διευθυντές, είτε Αξιωματικοί Υπηρεσίας και Γραμματείς καθώς και τον συνεργάτη μου που με ανέχτηκε τα τελευταία πολλά χρόνια κύριο Α. Χουλιαρά.

Ιδιαίτερος όμως, οφείλω να αναφερθώ σε δύο ανθρώπους των οποίων η συμβολή και η στήριξη υπήρξε καθοριστικής σημασίας και αναντικατάστατη. Ευχαριστώ θερμά τον κύριο Μαρίνο-Ξάνθο Διονύσιο για το γνήσιο ενδιαφέρον που έδειξε, παρακινώντας με ουσιαστικά να ασχοληθώ σοβαρά με τη φοίτησή μου όταν ακόμα ήταν στην αρχή αυτή η πορεία. Ευχαριστώ θερμά τον κύριο Γουλιάμη Δημήτριο που πίστεψε σε μένα, στηρίζοντάς κι ενθαρρύνοντας, καθ' οποιοδήποτε τρόπο ήταν ανθρωπίνως δυνατό, τη προσπάθειά μου.

Θα επιθυμούσα ακόμα, να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους ανθρώπους που βρέθηκαν στην προπτυχιακή μου πορεία κι ανταλλάξαμε συζητήσεις και ιδέες. Τέλος να ευχαριστήσω όλους τους φίλους, τις φίλες μου και τους δικούς μου ανθρώπους, που ανέχτηκαν την φλυαρία μου, τις απουσίες μου και που με στήριξαν ο καθένας και η κάθε μία με το δικό τους τρόπο.

Εισαγωγή

Μία κοινωνία για να λειτουργήσει και να ευημερήσει, χρειάζεται τα μέλη που την απαρτίζουν: α) να λειτουργούν επί τη βάση θεσμών, δηλαδή με κάποιους κανόνες, τυπικούς και άτυπους, β) να διαβιούν έχοντας τη μέγιστη δυνατή πολιτική, οικονομική και κοινωνική ελευθερία τα όρια των οποίων ρυθμίζονται/καθορίζονται από τους θεσμούς και κατά το ελάχιστο με βάση την αρχή της βλάβης του Mill, γ) να διατηρούν μία όσο το δυνατόν διυποκειμενική αντίληψη περί δικαιοσύνης που απορρέει συνδυαστικά από το σύνολο των υιοθετημένων θεσμών και των ηθικών παρακαταθηκών δ) να μπορούν να επιβάλουν, έμμεσα ή άμεσα, τη συμμόρφωση στα μέλη εκείνα που αποκλίνουν, παραβιάζοντας τους νόμους και την ελευθερία και το κυριότερο ε) να έχουν όφελος από την συμμετοχή τους στη κοινωνία, μεταφρασμένο σε κοινωνική και οικονομική και ατομική ευημερία.

Η σύγχρονη κοινωνία είναι πολυπληθής και ανώνυμη και θα ήτο εξαιρετικά αδύνατο να διατηρεί τη συνοχή της και το σύστημα λειτουργία της δίχως την παρουσία του Κράτους, μιας πολιτικής οργάνωσης, μέλη της οποίας είναι οι πολίτες σε μια ορισμένη γεωγραφική περιοχή. Το Κράτος, διακρίνεται από τις υπόλοιπες πολιτικές οργανώσεις δια της άσκησης του μονοπωλίου της νόμιμης βίας. Το Κράτος είναι αυτό i) που επιβάλει στα μέλη του το κοινωνικό-οικονομικό παιχνίδι, ii) που διατηρεί τη κοινωνική συνοχή δια της επιβολής συμμόρφωσης σε όσους αποκλίνουν με το σύστημα κυρώσεων που εισάγει και iii) που παρέχει τα Δημόσια Αγαθά και Υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων και η Ασφάλεια, απαραίτητα για την διαβίωση των μελών του και τελικώς για την επίτευξη της κοινωνικής ευημερίας.

Το Κράτος Δικαίου διακρίνεται περαιτέρω, διότι η άσκηση της νόμιμης βίας δεν είναι αποτέλεσμα παρόρμησης, ή καθαρά προσωπικών επιδιώξεων κάποιων ατόμων (Δικτατορία), αλλά γίνεται επί τη βάση των κανόνων δικαίου, που είναι σημαντικότεροι των προσώπων και εφαρμόζονται από όλα τα μέλη της κοινωνίας/κράτους. Στο Κράτος Δικαίου, το αγαθό της Ασφάλειας, διακρίνεται σε εσωτερική και εξωτερική με τη πρώτη να αποτελεί το μέσο πραγμάτωσης της νόμιμης βίας, που εκφράζεται μέσω της Αστυνομίας, υπό την εποπτεία της Ανεξάρτητης Αρχής της Δικαιοσύνης. Ο ρόλος και η λειτουργία της Αστυνομίας διατηρούν την Κοινωνική συνοχή στα Κράτη Δικαίου, κατά τρόπο που επιτρέπει στα μέλη να ζήσουν τη ζωή τους σύμφωνα με τους εκάστοτε κανόνες.

Η Αστυνόμευση, διαδραματίζει καίριο ρόλο στην Κοινωνική Ευημερία ενός κράτους. Είτε γίνεται άμεσα κατανοητό, είτε έμμεσα, το έργο της Αστυνομίας οδηγεί τα μέλη της κοινωνίας, να πραγματώσουν το σκοπό τους και τη ζωή τους, έχοντας απεμπολήσει από την καθημερινότητά τους την επιδίωξη της ατομικής ασφάλειας και αυτοάμυνας. Μόνο ένας στους έξι θα βιώσει κάποια εγκληματική δραστηριότητα κι αυτό μία φορά στη ζωή του. Απ τη στιγμή που υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό να παράσχει υπηρεσίες ασφαλείας, στα πλαίσια ενός οργανισμού με σκοπό, όπως η Αστυνομία, αυξάνεται η πιθανότητα σύλληψης για τον οποιοδήποτε εγκληματία, ή ομάδα εγκληματιών ή και εγκληματικών οργανώσεων. Η αποτρεπτική δύναμη της Αστυνόμευσης, αναλόγως της αποτελεσματικότητάς της, αυξομειώνει την Κοινωνική Ευημερία. Στόχος αυτής της εργασίας είναι να κοινωνήσει αυτή την πραγματικότητα.

Πρώτο Κεφάλαιο: Η Ανθρώπινη Κοινωνία

Η ακόλουθη αναφορά στην ανθρώπινη κοινωνία έχει περιοριστεί επιλεκτικά στα σημεία εκείνα που θα μπορέσουν να δώσουν στον αναγνώστη τα απαραίτητα δεδομένα για την κατανόηση της ύπαρξης και του ρόλου της Αστυνομίας στις σύγχρονες κοινωνίες, που μπορούν να χαρακτηριστούν και ως Κράτη Δικαίου. Παρότι η υπάρχουσα βιβλιογραφία για τις επιμέρους ενότητες είναι περιορισμένη, πιστεύεται πως, τουλάχιστον δίνεται μια βασική περιγραφή των όσων αποτελούν το υπόστρωμα ύπαρξης της Αστυνόμευσης.

1.1 Η Βάση της Κοινωνίας

1.1.1 Οι Θεσμοί

Απαραίτητη προϋπόθεση λειτουργικής διαβίωσης σε μια ανθρώπινη κοινωνία, ασχέτως πολιτεύματος, είναι η ύπαρξη κανόνων¹. Επί τη βάση αυτών των κανόνων ορίζεται το κοινωνικό-οικονομικό παιχνίδι² που οδηγεί στην κοινωνική ευημερία³ μέσω της οικονομικής ανάπτυξης⁴. Αυτοί οι κανόνες ή αλλιώς θεσμοί, «επιβάλλονται είτε μέσω του Δικαίου είτε μέσω άλλων μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου»⁵ και διαμορφώνουν την ανθρώπινη συμπεριφορά, λειτουργώντας ως συστήματα κινήτρων κατά τον Douglass North⁶.

Χρειάζεται στο σημείο αυτό μια απαραίτητη διάκριση μεταξύ των θεσμών. Ο όρος «θεσμός» αφορά τόσο τους κανόνες του παιχνιδιού όσο και τους οργανισμούς ως σωματειακούς φορείς δράσεων, αποτελούμενους από «ομάδες ατόμων συνδεδεμένων επί τη βάση κανόνων που έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξη κάποιου κοινού σκοπού (ή προς επίλυση κάποιου κοινού προβλήματος)»⁷. Οι θεσμοί λοιπόν, «είναι οι δεοντολογικοί κοινωνικοί κανόνες» ή «οι κανόνες του παιχνιδιού» μιας κοινωνίας⁸, και όπως απαισιόδοξα αναφέρει ο Hobbs, η ζωή χωρίς αυτούς θα ήταν «μοναχική, φτωχή, βρομερή, βίαιη και σύντομη»⁹.

1.1.1.1 Η Διάκριση των Θεσμών

Οι θεσμοί διακρίνονται σε τυπικούς και άτυπους, με τους πρώτους να αφορούν το Δίκαιο, δηλαδή το προϊόν συλλογικών αποφάσεων του Κράτους¹⁰. Οι δεύτεροι αποτελούν το θεσμικό υπόβαθρο των πρώτων¹¹ και περιλαμβάνουν τους συμβατικούς και ηθικούς κανόνες και τις κοινωνικές νόρμες¹². Η οικονομική ανάπτυξη είναι εφικτή σε ένα Κράτος, μόνο όταν υπάρχει ένα κατάλληλο μείγμα τυπικών και άτυπων

---

¹ (Χατζής, 2018, p. 16)

² (Μαντζαβίνος, 2006, p. 156)

³ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 166)

⁴ (Χατζής, 2018, p. 81)

⁵ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 153)

⁶ (Χατζής, 2018, p. 82)

⁷ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 156)

⁸ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 154)

⁹ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 157)

¹⁰ (Μαντζαβίνος, 2006, pp. 163-164)

¹¹ (Χατζής, 2018, p. 27)

¹² (Μαντζαβίνος, 2006, p. 163)

θεσμών που αλληλοσυμπληρώνεται αποτελεσματικά¹³. Διαφορετικά, οι ομάδες συγκρούονται μεταξύ τους «σε ένα αντιπαραγωγικό παιχνίδι για τη κατανομή του πλούτου»¹⁴.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα των τυπικών θεσμών είναι, πως η εφαρμογή τους ελέγχεται, δια της επιβολής κυρώσεων επί παραβίασής τους, από το Κράτος και τα όργανά του, όπως τα δικαστήρια και τις ανεξάρτητες διοικητικές και ρυθμιστικές αρχές¹⁵. Το Σύνταγμα και οι Νόμοι αποτελούν παραδείγματα τυπικών θεσμών. Με έναν ευρύτερο χαρακτηρισμό στους τυπικούς θεσμούς ανήκει «το σύνολο της έννομης τάξης σε μια χώρα»¹⁶.

Οι άτυποι θεσμοί, διαρθρώνονται σε τρεις κατηγορίες. Οι συμβατικοί κανόνες, όπως η γλώσσα και οι κανόνες οδικής συμπεριφοράς ή κοινωνικής συμπεριφοράς, αφού εμφανιστούν, αυτοπροστατεύονται, αφού κανένα μέλος της κοινωνίας δεν έχει ουσιαστικό κίνητρο να τους παραβεί¹⁷. Οι ηθικοί κανόνες, όπως η τήρηση των υποσχέσεων και το να λέγεται η αλήθεια, έχουν ένα πανανθρώπινο χαρακτήρα, με την εφαρμογή τους να επαφίεται στο άτομο¹⁸. Οι κοινωνικές νόρμες, τέλος, αφορούν τις συμπεριφορές των ατόμων που ελέγχονται στο πλαίσιο της ομάδας και έχουν γεωγραφικούς και πολιτιστικούς περιορισμούς¹⁹.

1.1.2. Το Κράτος Δικαίου

Το Κράτος λοιπόν, παράγει κανόνες δικαίου, όπου όταν είναι σημαντικότεροι των προσώπων και εφαρμόζονται από όλους, διασφαλίζουν την ύπαρξη ενός Κράτους Δικαίου²⁰. Το πλαίσιο των τυπικών θεσμών που θα πρέπει, τουλάχιστον, να διασφαλίζει ένα Κράτος Δικαίου, πέραν των αρχών της δικαιοσύνης, περιλαμβάνει α) το δίκαιο των συμβάσεων²¹, β) τα ασφαλή περιουσιακά δικαιώματα και γ) τους οικονομικούς θεσμούς που εξασφαλίζουν ανοιχτές αγορές²². Η δυνατότητα εξασφάλισης αυτών των δεσμεύσεων, δια του ελέγχου, από τους πολίτες, μέσω των άτυπων θεσμών, παράγει την απαραίτητη εμπιστοσύνη για την αύξηση της ευημερίας²³.

1.1.2.1. Σωματειακοί Φορείς Δράσης

Σε μία ευνομούμενη κοινωνία, η διασφάλιση επιβολής των τυπικών θεσμών του Κράτους Δικαίου, προάγεται από τους οργανισμούς ή αλλιώς σωματειακούς φορείς δράσης, όπως την Αστυνομία και το Λιμενικό/Ακτοφυλακή και τα διάφορα όργανα του, όπως την Αρχή της Δικαιοσύνης. Οι οργανισμοί αυτοί, ως συλλογικοί φορείς, «χαρακτηρίζονται από ένα πλέγμα διαδικαστικών κανόνων το οποίο ορίζει το

---

¹³ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 167)

¹⁴ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 166)

¹⁵ (Χατζής, 2018, p. 27)

¹⁶ (Χατζής, 2018, p. 27)

¹⁷ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 163)

¹⁸ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 164)

¹⁹ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 164)

²⁰ (Χατζής, 2018, p. 17)

²¹ (Χατζής, 2018, p. 83)

²² (Μαντζαβίνος, 2006, p. 167)

²³ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 167)

συντονισμό των ατόμων-μελών της ομάδας τα οποία έχουν συνενώσει τους παραγωγικούς τους πόρους για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού»²⁴.

1.2. Η Κοινωνική Ευημερία

1.2.1. Η Ελευθερία

Απόλυτη ελευθερία, υπό την έννοια ότι το άτομο κυβερνά τον εαυτό του δεν υφίσταται, καθώς υπάρχουν αρκετοί φυσικοί, κοινωνικοί και θεσμικοί περιορισμοί²⁵. Επιπλέον, η ελευθερία δεν είναι μόνο μία και θα ήταν προτιμότερο να μιλήσουμε για ένα σύστημα βασικών ελευθεριών, η αξία των οποίων καθορίζεται σε σχέση με το προσδιορισμό των υπολοίπων²⁶. Σε αυτό το σύστημα, μπορούμε να διακρίνουμε επιμέρους ελευθερίες όπως την ελευθερία του λόγου, της συνείδησης, την προσωπική την ατομική και την οικονομική ελευθερία. Κατά τον Rawls²⁷, οι επιμέρους ελευθερίες ακολουθούν την περιγραφική μορφή: «ένα πρόσωπο (ή περισσότερα) είναι ελεύθερο (ή δεν είναι) από κάποιο εμπόδιο (ή σύνολο εμποδίων) να κάνει (ή να μην κάνει) κάτι».

Η ελευθερία είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση μιας ανοιχτής κοινωνίας και κατ' επέκταση για την ευημερία²⁸. Τα κράτη που ευημερούν, διακρίνονται από άλλα, για την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ελευθερία που απολαμβάνουν οι πολίτες τους²⁹. Η ελευθερία περιλαμβάνει τόσο τα φυσικά πρόσωπα, όσο και τα νομικά. Τα εμπόδια, οι κανόνες ή οι περιορισμοί, είτε ρυθμίζουν, είτε προσβάλλουν την ελευθερία³⁰ και διακρίνονται σε φυσικά και τεχνικά³¹.

Υπό το πρίσμα των συνταγματικών και νομικών περιορισμών, που κυρίως συναντώνται και εφαρμόζονται σε ένα κράτος δικαίου³², η ελευθερία «αποτελεί ένα σύνολο δικαιωμάτων και καθηκόντων που καθορίζονται από τους θεσμούς»³³. Το κράτος δικαίου διασφαλίζει την κατοχή, ερμηνεία και άσκηση αυτών των ελευθεριών καθολικά στους πολίτες³⁴. Τα δικαιώματα δηλαδή, είναι μια κοινωνική κατασκευή, είναι τα εννόμως προστατευόμενα συμφέροντα και κατά την επικρατούσα αντίληψη όπως τη δανειζόμαστε από τον νομικό του 20^{ου} αιώνα Γεώργιο Μπαλή, «Δικαίωμα είναι η εξουσία που παρέχει η έννομη τάξη στο πρόσωπο, προκειμένου αυτό να πραγματοποιήσει το βιοτικό του συμφέρον»³⁵.

---

²⁴ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 156)

²⁵ (Χατζής, 2017, p. 26)

²⁶ (Rawls, 2001, p. 245)

²⁷ (Rawls, 2001, p. 245)

²⁸ (Χατζής, 2017, p. 28)

²⁹ (Χατζής, 2017, p. 28)

³⁰ (Rawls, 2001, p. 246)

³¹ (Χατζής, 2017, p. 30)

³² (Rawls, 2001, p. 245)

³³ (Rawls, 2001, p. 286)

³⁴ (Rawls, 2001, p. 287)

³⁵ (Χατζής, 2018, p. 57)

1.2.1.1 Η Διάκριση σε Αρνητική και Θετική Ελευθερία

Η ελευθερία, «στο πλαίσιο μιας κοινωνίας με θεσμούς και όρια», μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε Αρνητική και Θετική. Η μεν, περιλαμβάνει την άρση των τεχνικών εμποδίων για το άτομο, την απουσία καταναγκασμών (όπως από το κράτος)³⁶. Η δε, περιλαμβάνει τα μέσα για την απόλαυση μιας ελευθερίας, τα θετικά δικαιώματα, που συνεπάγονται την επιβάρυνση με υποχρέωση κάποιου άλλου (όπως της κοινωνίας).³⁷ Ένα παράδειγμα θετικού δικαιώματος είναι η δωρεάν παιδεία, που παρέχεται σε μία κοινωνία μέσω της επιβολής φορολόγησης³⁸. Η Δημόσια Ασφάλεια αποτελεί επίσης ένα θετικό δικαίωμα υπό το σκεπτικό αυτό.

1.2.1.2 Η Οικονομική Ελευθερία

Η βασική διάκριση των ελευθεριών και των δικαιωμάτων είναι σε: πολιτικές/α, κοινωνικές/ά και ατομικές/α³⁹. Ιστορικά, τα πολιτικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα ψήφου, υπάρχουν από την εποχή των αρχαίων Αθηναίων. Τα ατομικά, όπως η οικονομική ελευθερία, ξεκίνησαν να κατοχυρώνονται περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Ενώ τα κοινωνικά, όπως το δικαίωμα στην υγεία, ξεκίνησαν να αναγνωρίζονται από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και έπειτα⁴⁰. Η παροχή δημόσιας ασφάλειας όπως την έχουμε στο νου μας, υπό την αστυνόμευση, ιστορικά ξεκίνησε λίγο πριν την έναρξη του 19^{ου} αιώνα, με τους J. Bentham, J.S. Mill και P. Colquhoun να θέτουν το φιλοσοφικό υπόβαθρο της, που διατηρείτε μέχρι και σήμερα⁴¹.

Η οικονομική ελευθερία, είναι απαραίτητη για την αύξηση της ευημερίας! Καθώς ο βασικός περιορισμός της⁴², είναι η φορολογία, θα πρέπει το κράτος, που είναι αποδέκτης αυτής, να την αξιοποιεί αποτελεσματικά και αποδοτικά μεγιστοποιώντας την ωφέλεια των φορολογούμενων. Άλλοι περιορισμοί, μειώνουν την αυτονομία των ατόμων μέσω του περιορισμού της συμπεριφοράς τους, των δραστηριοτήτων και των επιλογών τους, αφαιρώντας τους τη δυνατότητα να αισθανθούν ελεύθερα⁴³.

1.2.2. Η Οικονομική Ευημερία και το Δίκαιο

Η σύνδεση του Δικαίου και της Οικονομικής Επιστήμης θεμελιώθηκε με το «θεώρημα του Coase», όπως κωδικοποιήθηκε από τον George Stigler⁴⁴. Σύμφωνα με το Ronald Coase, το δίκαιο και οι θεσμοί αποτελούν, στην ουσία, «εργαλεία θεραπείας της παθολογίας της αγοράς» όπως των αρνητικών εξωτερικοτήτων, τα οποία γίνονται πιο αποτελεσματικά με τη συμβολή των οικονομικών. Κατ' αυτό το τρόπο, η αγορά, υποβάλλεται στο μικρότερο δυνατό κόστος για την επίτευξη των σκοπών του Δικαίου και των Θεσμών και υπό αυτή τη θέαση, στο μικρότερο δυνατό κόστος για την επίτευξη της Οικονομικής ευημερίας και της Κοινωνικής ευημερίας⁴⁵.

---

³⁶ (Χατζής, 2017, p. 32)

³⁷ (Χατζής, 2017, p. 33)

³⁸ (Χατζής, 2017, p. 35)

³⁹ (Χατζής, 2017, p. 37)

⁴⁰ (Χατζής, 2017, p. 37)

⁴¹ (Greive, 2015, pp. 15-9)

⁴² (Χατζής, 2017, p. 39)

⁴³ (Χατζής, 2017, p. 39)

⁴⁴ (Χατζής, 2018, p. 54)

⁴⁵ (Χατζής, 2018, p. 54)

Η Αρνητική εξωτερικότητα, σύμφωνα με τον Coase, είναι μία σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ του Α μέρους και του Β' μέρους, με το δίκαιο να επεμβαίνει μόνο όταν δεν είναι εφικτή η συνεννόηση και τίθενται εμπόδια στα μέρη⁴⁶. Η επέμβαση αυτή, γεννά, για κάποιο από τα δύο μέρη ένα δικαίωμα, τη προστασία ενός συμφέροντος. Το βέλτιστο θα ήτο η προστασία αυτή να «αυξάνει μακροπρόθεσμα τη κοινωνική ευημερία»⁴⁷. Όμως το να καθοριστεί ποιο συμφέρον οδηγεί σε βέλτιστο είναι δύσκολο, όπως και το αν πράγματι θα ακολουθηθεί το βέλτιστο.

1.2.2.1. Το Θεώρημα του Coase!

Στο «θεώρημα του Coase», το δικαίωμα θα πρέπει να καταλήξει σε αυτόν που το αξιολογεί περισσότερο, υπό την έννοια του «θέλει και μπορεί» να το αγοράσει και της ύπαρξης υποχρεωτικά στα μέρη «συναίνεσης για τη λειτουργία του μηχανισμού της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων/δικαιωμάτων»⁴⁸. Σε αντίθετη περίπτωση έχουμε μία άδικη και ουσιωδώς αποτυχημένη ανακατανομή, είτε αυτή επιβάλλεται από το κράτος, είτε από κάποιον ιδιώτη μέσω απάτης ή απειλής⁴⁹. Η συναίνεση στις μεταβιβάσεις πόρων/δικαιωμάτων εξασφαλίζει πως όλα τα μέρη είναι ικανοποιημένα και πως τα δικαιώματά τους προστατεύονται⁵⁰.

Αυτό που κάνει το δίκαιο είναι να επηρεάζει τη διανομή του πλούτου, όχι τη διανομή των πόρων/δικαιωμάτων, αυτά εν τη απουσία εμποδίων θα κατευθυνθούν εκεί όπου αξιολογούνται περισσότερο. Είναι τα διανεμητικά αποτελέσματα των αποφάσεων του δικαστή και του νομοθέτη για το πιο συμφέρον θα προστατεύσουν που βιώνουν τα μέρη⁵¹. Όμως τα μέρη βιώνουν ορισμένα εμπόδια, τα κόστη συναλλαγής, που μπορούν να οδηγήσουν σε μη συμφωνία, εάν είναι υψηλότερα από τα οφέλη⁵².

1.2.2.2. Το Δίκαιο και τα Κόστη Συναλλαγής

Τα κόστη συναλλαγής μπορεί να είναι χρηματικά και μη και να προέρχονται είτε από την ίδια την αγορά είτε από εξωγενείς παράγοντες, όπως το κράτος και τη κοινωνία⁵³. Τα τελευταία αφορούν αφενός τους κανόνες δικαίου και τους φόρους, αφετέρου τους κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς. Στην αγορά υπάρχει το κόστος έρευνας, που σχετίζεται με τη πληροφόρηση, το κόστος της ίδιας της διαπραγμάτευσης για τη τιμή και τους όρους της συμφωνίας, αλλά και τα κόστη εφαρμογής και επίβλεψης της καλής εφαρμογής της συμφωνίας. Και φυσικά υπάρχει πάντα το κόστος ευκαιρίας.⁵⁴

Το δικαίωμα/πόρος θα πρέπει να μεταβιβαστεί σε αυτόν που το αξιολογεί περισσότερο, εφόσον τα κόστη συναλλαγής δεν το εμποδίσουν ή δεν το κάνουν ασύμφορο (πλεόνασμα < κόστος συναλλαγής). Ειδιάλλως η κατανομή των δικαιωμάτων θα είναι οικονομικά μη αποτελεσματική. Η αποτελεσματική κατανομή

---

⁴⁶ (Χατζής, 2018, p. 56)

⁴⁷ (Χατζής, 2018, p. 58)

⁴⁸ (Χατζής, 2018, pp. 62-63)

⁴⁹ (Χατζής, 2018, p. 63)

⁵⁰ (Χατζής, 2018, p. 64)

⁵¹ (Χατζής, 2018, p. 64)

⁵² (Χατζής, 2018, p. 65)

⁵³ (Χατζής, 2018, p. 73)

⁵⁴ (Χατζής, 2018, pp. 65-66)

των δικαιωμάτων, μέσω του δικαίου προδιαθέτει τη παραχώρηση του δικαιώματος εκεί που θα κατέλγε ούτως ή άλλως, χωρίς κόστη⁵⁵. Οτιδήποτε άλλο «επηρεάζει την αποτελεσματική λειτουργία του οικονομικού συστήματος»⁵⁶.

Βέβαια αυτή η παραχώρηση του δικαιώματος, μέσω του δικαίου, αφενός μειώνει τα κόστη συναλλαγών των μερών, αφετέρου αφαιρεί το όποιο πλεόνασμα θα μπορούσε να αποκτήσει μέσω της διαπραγμάτευσης το μέρος εκείνο που δεν απέκτησε το πόρο/δικαίωμα⁵⁷. Μία άλλη λειτουργία του δικαίου, είναι ο καθορισμός των δικαιωμάτων ή σύμφωνα με τον Πέτρο Γέμπτο «επαρκής εξειδίκευση έννομων θέσεων και δικαιωμάτων»⁵⁸. Τέλος, το δίκαιο είναι αναγκαίο για την ανθρώπινη συνύπαρξη για όλες εκείνες τις περιπτώσεις που η διαπραγμάτευση αποτύχει⁵⁹.

1.2.3. Η Οικονομική Ευημερία και οι Θεσμοί

Η οικονομική ευημερία δεν εξαρτάται, όπως έχουμε αναφέρει, μόνο από το δίκαιο και τη ρύθμιση των συγκρούσεων στη κοινωνία. Εκτός από το δίκαιο και οι άτυποι θεσμοί αποτελούν προϋποθέσεις για την μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη ενός κράτους δικαίου, μέσω της εσωτερίκευσης συμπεριφορών, που προβλέπονται και από το Δίκαιο, στα μέλη της κοινωνίας⁶⁰ και επακόλουθα της μείωσης του κόστους συναλλαγών από τη προβλέψιμη αναμενόμενη συμπεριφορά. Η τήρηση της τάξης και η ομαλή κοινωνική συμβίωση υπό το πρίσμα ενός πολιτισμικού πλαισίου, ρυθμίζονται ως ένα βαθμό από τους άτυπους θεσμούς⁶¹. Όσο πιο ανομοιογενείς μια κοινωνία από πολιτισμικής άποψης, τόσο μεγαλύτερη βαρύτητα φέρει το δίκαιο και οι ρυθμίσεις του⁶².

1.2.3.1. «Κλειστοί» και «Ανοιχτοί» Θεσμοί

Οι θεσμοί «διαμορφώνουν κίνητρα και ευκαιρίες»⁶³ και είναι σημαντικό το μείγμα και το πλήθος των «ανοιχτών» και «κλειστών» θεσμών, των καλών και κακών ποιοτικά θεσμών δηλαδή. Οι μεν ως επί το πλείστον παρουσιάζονται σε ένα δίκαιο περιβάλλον, όπου ο πλούτος της κοινωνίας διαχέεται παράγοντας ένα παίγνιο θετικού αθροίσματος ενισχύοντας τη συμμετοχή και τις ευκαιρίες, στο «πλαίσιο ενός Κράτος Δικαίου και τάξης»⁶⁴. Οι δε, οδηγούν σε ανομία, έλλειψη τάξης και καταλήγουν να προσδιορίζουν αυταρχικά καθεστώτα ή «αποτυχημένα κράτη», με διάσπασή της εξουσίας σε κέντρα «φεουδαρχικής δομής»⁶⁵.

Εύλογα συμπεραίνει κανείς, πως η προστασία των περιουσιακών δικαιωμάτων και η εφαρμογή των συμβάσεων είναι τουλάχιστον ατελής, όταν υπάρχουν πολλοί κλειστοί θεσμοί. Αντιθέτως οι ανοιχτοί θεσμοί περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, αποτελεσματική

---

⁵⁵ (Χατζής, 2018, pp. 74-75)

⁵⁶ (Χατζής, 2018, p. 76)

⁵⁷ (Χατζής, 2018, p. 79)

⁵⁸ (Χατζής, 2018, p. 81)

⁵⁹ (Χατζής, 2018, p. 81)

⁶⁰ (Χατζής, 2018, p. 84)

⁶¹ (Χατζής, 2018, pp. 82-83)

⁶² (Χατζής, 2018, p. 84)

⁶³ (Χατζής, 2018, p. 85)

⁶⁴ (Χατζής, 2018, p. 85)

⁶⁵ (Χατζής, 2018, p. 85)

δικαιοσύνη και δημόσιες υπηρεσίες που λειτουργούν επικουρικά της ανάπτυξης της αγοράς⁶⁶.

1.2.4. Τα Όρια της Ελευθερίας!

Η ελευθερία έχει όρια και δεν αναφερόμαστε στη γνωστή έκφραση «η ελευθερία μου σταματάει εκεί που αρχίζει η ελευθερία του άλλου», μεταξύ άλλων διότι είναι εξαιρετικά απλοϊκή⁶⁷. Μία πιο ουσιώδης αναφορά θα ήταν πως, τα όρια της ελευθερίας «τοποθετούνται εκεί όπου ξεκινούν τα όρια που προστατεύουν τη ζωή, την ελευθερία ή την ιδιοκτησία κάποιου» με κριτήριο τη μεγιστοποίηση της συνολικής ελευθερίας⁶⁸.

Τα όρια έχουν να κάνουν «με την έκταση της νόμιμης εξουσίας της κοινωνίας στο άτομο»⁶⁹. Και το κριτήριο οριοθέτησης, σύμφωνα με τον John Stuart Mill⁷⁰, είναι η Αρχή της Βλάβης. Σύμφωνα με αυτή, όπως την μεταφράζει ο Χατζής Α.⁷¹: «Ο μοναδικός σκοπός χάριν του οποίου νομιμοποιείται το κράτος να περιορίσει την ελευθερία του ατόμου, παρά τη θέλησή του τελευταίου, είναι για να αποτρέψει τη βλάβη σε άλλα άτομα. Δεν νομιμοποιείται όμως το κράτος να περιορίσει την ελευθερία του ατόμου για το «δικό του καλό» (σωματικό ή ηθικό)... .... Το άτομο είναι κυρίαρχο πάνω στον εαυτό του, πάνω στο σώμα του και το μυαλό του. »

Η έκταση της ανθρώπινης ελευθερίας, σε απόλυτους όρους, για τον J.S.Mill εκτείνεται σε τρία πεδία⁷². Πρώτον, περιλαμβάνει την Ελευθερία της Συνειδήσεως και κατ' επέκταση αυτής του Λόγου και της Εκφράσεως ως αναπόσπαστες. Δεύτερον, περιλαμβάνει την Ελευθερία της Επιλογής και του να είναι κάποιος «συγγραφέας» της δικής του ζωής και υπόλογος στον εαυτό του για τις αποφάσεις του. Και τρίτον, περιλαμβάνει την Ελευθερία του συνέρχεσθαι. Κοινός παρονομαστής και στα τρία πεδία, κυρίως στο 2^ο και 3^ο, είναι η Αρχή της Βλάβης.

1.2.4.1. Η Αρχή της Βλάβης του J.S.Mill

Ο μόνος βασικός και εύλογος περιορισμός της ελευθερίας, που όμως επί της ουσίας, μακροπρόθεσμα, οδηγεί σε μεγαλύτερη ελευθερία, είναι η Αρχή της Βλάβης ή η «αρχή της προτεραιότητας της ελευθερίας»⁷³. Δηλαδή η μη πρόκληση φυσική/γνήσια βλάβης σε οποιονδήποτε τρίτο⁷⁴, είτε στο σώμα είτε στη περιουσία αυτού, όπως «η ανθρωποκτονία, η κλοπή, ο βιασμός, η σωματική βλάβη, η απάτη, η απειλή, η καταστροφή περιουσίας»⁷⁵.

---

⁶⁶ (Χατζής, 2018, p. 86)

⁶⁷ (Χατζής, 2017, p. 40)

⁶⁸ (Χατζής, 2017, p. 42)

⁶⁹ (Mill, 1860 (1909), p. 1)

⁷⁰ (Mill, 1860 (1909), p. 5)

⁷¹ (Χατζής, 2017, p. 43)

⁷² (Mill, 1860 (1909), p. 7)

⁷³ (Χατζής, 2018, pp. 44-45)

⁷⁴ (Mill, 1860 (1909), p. 7)

⁷⁵ (Χατζής, 2017, p. 45)

1.2.4. Η Δικαιοσύνη

Σύμφωνα με τους Levy & Nuyen⁷⁶, η δικαιοσύνη είναι ένα δημόσιο αγαθό, που εξαιτίας του μεγέθους της κοινωνίας παρέχεται / προσφέρεται από το κράτος, αιτιολογώντας την ύπαρξή του, αφού εθελοντικά θα ήτο αδύνατο⁷⁷. Ένα οποιοδήποτε σύνολο ατόμων, θα διαθέτει, οποιαδήποτε στιγμή, κάποια αντίληψη περί δικαιοσύνης, σύμφωνα με το Hume⁷⁸. Στη Συνθήκη της Ανθρώπινης Φύσης, η δικαιοσύνη, για τον Hume, εστιάζεται στην ιδιοκτησία και περιλαμβάνει τρία χαρακτηριστικά⁷⁹: α) Τη σταθερότητα στη κατοχή / ιδιοκτησία, β) Μεταφορά του ιδιοκτησιακού καθεστώτος με συναίνεση και γ) τη Τήρηση των υποσχέσεων / δεσμεύσεων. Όμως τι είναι αυτό που θα οδηγήσει τη κοινωνία ή τέλος πάντων, την πλειοψηφία των μελών της σε συμμόρφωση;

Ο σημαντικότερος παράγοντας είναι το ατομικό συμφέρον, υπό την έννοια πως αν δεν υπάρχει δικαιοσύνη (ή επιβολή αυτής από το κράτος, όπως είδαμε παραπάνω), κι όλοι μπορούν να συμπεριφερθούν άδικα, κανείς δεν θα μείνει στο απυρόβλητο και όλοι θα βιώσουν αρνητικές κι άσχημες συνέπειες⁸⁰. Ένας δεύτερος παράγοντας συμμόρφωσης, είναι η φύση της φήμης και του πως αυτή επιδρά στις ανθρώπινες σχέσεις⁸¹. Πόσο εύκολο θα ήταν να εμπιστευθεί κάποιος κάποιον που έχει αθετήσει την υπόσχεσή του; Ο τρίτος παράγοντας αφορά την υιοθέτηση της έννοιας Αρχής της Δικαιοσύνης, που είναι σημαντική στις μεγάλες κοινωνίες όπου η αλληλεπίδραση των ανθρώπων είναι ανώνυμη⁸².

Οι άνθρωποι μπορούν να καταλάβουν πότε τους αδικούν, αλλά και να συμεριστούν κάποιον άλλο που αδικήθηκε, ώστε, αφοτου ένα σύστημα ηθικής (δικαιοσύνη) εγκαθιδρυθεί, να είναι ασύμφορο με βάση το ατομικό συμφέρον να το απεμπολήσουν, αφού όλοι κερδίζουν⁸³. Μπορούν ωστόσο οι άνθρωποι, αναλόγως των προσωπικών τους αντιλήψεων να μην δράσουν σύμφωνα με τη Δικαιοσύνη⁸⁴, ή και μάλιστα να υπάρχουν στιγμές όπου να θεωρούν πως είναι προς το συμφέρον τους να μην συμμορφωθούν, όπως σε περιπτώσεις που έχει εφαρμογή το δίλλημα του φυλακισμένου⁸⁵.

Το κράτος, έρχεται να επηρεάσει τις αποκλίνουσες συμπεριφορές προς τη δικαιοσύνη μέσω της εκπαίδευσης και του νόμου (της επιβολής συμμόρφωσης αυτού σε όσους αποκλίνουν)⁸⁶. Ο λογικός κατεργάρης /απατεώνας (Sensible Knave) ή σύμφωνα με τους οικονομολόγους, ο free-rider, θα καταπατά τους νόμους και τη δικαιοσύνη, αναλόγως του συμφέροντός τους, υπολογίζοντας πως δεν θα πιαστεί, εκτός κι αν υπάρχει κάτι που να του επιβάλει τη συμμόρφωση⁸⁷. Ο ρόλος του κράτους, μεταξύ άλλων είναι να επηρεάζει τα κίνητρα των λογικών απατεώνων⁸⁸.

---

⁷⁶ (Vicary, 2017, p. 145)

⁷⁷ (Vicary, 2017, p. 146)

⁷⁸ (Vicary, 2017, p. 147)

⁷⁹ (Vicary, 2017, p. 147)

⁸⁰ (Vicary, 2017, p. 148)

⁸¹ (Vicary, 2017, p. 148)

⁸² (Vicary, 2017, p. 148)

⁸³ (Vicary, 2017, p. 149)

⁸⁴ (Vicary, 2017, p. 148) (Becker, 1974, p. 2)

⁸⁵ (Vicary, 2017, p. 152)

⁸⁶ (Vicary, 2017, p. 153)

⁸⁷ (Vicary, 2017, p. 153)

⁸⁸ (Vicary, 2017, p. 160) (McLaughlin, 2007, p. 72)

1.3. Η Συνεισφορά του Κράτους στην Κοινωνική Ευημερία

1.3.1. Το Κράτος

Οι σύγχρονες κοινωνίες διαρθρώνονται σε κράτη. Το κράτος, κοινωνιολογικά, είναι μια «πολιτική οργάνωση», που εξαιτίας του εύρους των δραστηριοτήτων του, μπορεί να οριστεί (καλύτερα) μόνο δια ενός «ειδικού μέσου», την χρήση της φυσικής βίας⁸⁹. Το κράτος, δηλαδή, «είναι η κοινότητα εκείνη των ανθρώπων, που διεκδικεί (αποτελεσματικά) το μονοπώλιο στη νόμιμη χρήση της φυσικής βίας, μέσα σε ένα ορισμένο έδαφος»⁹⁰.

Η νομιμοποίηση της εξουσίας του κράτους στους ανθρώπους, των εξουσιαστών στους εξουσιαζόμενους καθορίζεται από έναν συνδυασμό των τριών «καθαρών» ακόλουθων νομιμοποιητικών οδών⁹¹. Από την εξουσία του «αιώνιου χθες», την εθιμοκρατική εξουσία δηλαδή. Από την εξουσία της εξαιρετικής προσωπικότητας, του χαρισματικού ηγέτη, προφήτη, κυβερνήτη. Και από την εξουσία «δυνάμει της νομιμότητας» που βασίζεται σε νόμους και κανόνες και αποτελεί το πλέον διαδεδομένο τρόπο νομιμοποίησης της εξουσίας στη σύγχρονη εποχή. Το κράτος είναι ο φορέας του δικαιώματος άσκησης νόμιμης βίας, το οποίο μπορεί να παραχωρείται σε άλλους θεσμούς ή άτομα, κατά την «κρίση» του.

1.3.2. Το Νομικό Σύστημα στο Κράτος Δικαίου

Το Κράτος Δικαίου, όπως το έχουμε ορίσει, παρέχει στη κοινωνία ένα νομικό σύστημα με βάση το οποίο καθορίζονται οι συμπεριφορές των ανθρώπων. Επί της ουσίας όμως, διότι η επιλογή/ελευθερία συμμόρφωσης ή όχι επαφίεται στο άτομο, τείνει να περιορίζει αυτές τις συμπεριφορές που δεν είναι προς το κοινωνικό συμφέρον και που δυνητικά στο μέλλον θα οδηγήσουν σε ζημία τη κοινωνία. Σκεφτείτε να επιτρέπονταν η κλοπή, κι όχι η ληστεία. Δηλαδή, κάποιος επιτρέπεται να κλέψει χωρίς όμως να γίνει αντιληπτός επί τη πράξη. Θα μπορούσε μια τέτοια κοινωνία να προοδεύσει;

Κατά τον Rawls⁹², «το νομικό σύστημα είναι μια καταναγκαστική τάξη δημόσιων κανόνων, που απευθύνονται σε έλλογα πρόσωπα και αποσκοπούν στη ρύθμιση της συμπεριφοράς τους και στη δημιουργία ενός πλαισίου κοινωνικής συνεργασίας». Οι νόμοι αποτελούν το βασικό υπόστρωμα επί του πεδίου δραστηριοποίησης των ανθρώπων σε ένα κράτος, παράγοντας θεμιτές προσδοκίες στα μέλη της κοινωνίας.⁹³ Προσδιορίζουν, εύλογα, το τι μπορεί να κάνει και τι όχι το άτομο. Λειτουργούν με καλή πίστη, δηλαδή, «οι νομοθέτες, οι δικαστές και οι άλλοι λειτουργοί» πιστεύουν πως οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να υπακούσουν τους νόμους. Και τέλος, αναγνωρίζεται η αδυναμία εκτέλεσης⁹⁴.

⁸⁹ (Weber, 1918 (1987), p. 96)

⁹⁰ (Weber, 1918 (1987), pp. 96-97)

⁹¹ (Weber, 1918 (1987), pp. 97-98)

⁹² (Rawls, 2001, p. 282)

⁹³ (Rawls, 2001, pp. 282-283)

⁹⁴ (Rawls, 2001, p. 284)

Ο Rawls, αναφέρει αρκετά για το νομικό σύστημα του Κράτους Δικαίου και τη σχέση του με την ελευθερία, που προφανώς αξίζει να ερευνηθούν περαιτέρω. Εμείς θα κρατήσουμε πως, από την έννοια του νομικού συστήματος, προκύπτει και η αρχή «κανένα έγκλημα χωρίς νόμο»⁹⁵. Σε μια ευταταγμένη κοινωνία η άσκηση της νόμιμης βίας από το κράτος είναι αναγκαία για την κοινωνική συνοχή και διατήρηση του συστήματος. Κι αυτό, γιατί το να «διαθέτουν ένα κοινό αίσθημα δικαιοσύνης» τα άτομα, δεν προδικάζει πως πράγματι θα συμμορφωθούν με τις υπάρχουσες ρυθμίσεις/νόμους και η μη εμπιστοσύνη, εν απουσία ελέγχου, μπορεί να οδηγήσει στην υιοθέτηση αρνητικών συμπεριφορών από τους πολίτες⁹⁶. Η απαίτηση για ασφάλεια του καθενός από τους υπολοίπους, της διατήρησης της εμπιστοσύνης στο σύστημα αλλά και της κατοχύρωσης «της μέγιστης ίσης ελευθερίας», οδηγεί αναγκαία στην υιοθέτηση ενός αποτελεσματικού ποινικού μηχανισμού ή αλλιώς ενός συστήματος κυρώσεων από το Κράτος Δικαίου⁹⁷.

Η κατασταλτική λειτουργία / το σύστημα κυρώσεων του Κράτους Δικαίου, δεν θα πρέπει να «παρεμποδίζει απαράδεκτα την άσκηση της ελευθερίας» των πολιτών.⁹⁸ Τα μειονεκτήματα, όπως το κόστος συντήρησης του θεσμού και οι κίνδυνοι για την ελευθερία θα πρέπει να αντισταθμίζονται από τα οφέλη⁹⁹. Είναι προς το συμφέρον των πολιτών να ακολουθούνται οι νόμοι και οι κανόνες, καθώς έτσι «δεν θα φοβηθούν μήπως παραβιαστεί η ελευθερία τους»¹⁰⁰. Ωστόσο, καθότι είναι βέβαιο πως, οι κοινωνικές αδικίες και οι συνέπειες αυτών δεν θα εξαλειφθούν ποτέ, κάποιου είδους περιορισμοί της ελευθερίας προκύπτουν για τη διασφάλιση της αρχής της ελευθερίας¹⁰¹.

1.3.3. Το Κράτος και η Οικονομία

Η οριοθέτηση της έννοιας του κράτους ως φορέα άσκησης νόμιμης βίας σε μια γεωγραφική περιφέρεια δεν περιλαμβάνει όλα όσα ένα κράτος επιτελεί. Πέρα από τη διασφάλιση του νομικού συστήματος και επακόλουθα της ελευθερίας των πολιτών, το κράτος επιτελεί και άλλες λειτουργίες. Για την ακρίβεια, το κράτος εμπλέκεται με ένα μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων, που προφανώς δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας. Αυτό που θα μας απασχολήσει και στο επόμενο κεφάλαιο είναι η επιρροή του κράτους στην οικονομία, μέσω των υπηρεσιών που παρέχει για τη διασφάλιση της ελευθερίας των πολιτών. Όμως πρώτα θα γίνει μια αναφορά στο πως το κράτος επηρεάζει την οικονομική δραστηριότητα.

Όπως έχει αναφερθεί, το κράτος με το νομικό σύστημα ρυθμίζει τη συμπεριφορά και τις δραστηριότητες των πολιτών μεταξύ των οποίων και τις οικονομικές. Όμως το κράτος επηρεάζει την ιδιωτική οικονομική δραστηριότητα με ποικίλους τρόπους. Ο πιο πρόδηλος, αφορά τη φορολογία που επιβάλλεται σε κάθε οικονομική συναλλαγή, είτε αφορά αγαθά, είτε υπηρεσίες ή εισοδήματα και παρέχει τους πόρους για τα δημόσια αγαθά¹⁰². Αυτοί οι πόροι, που επί της ουσίας μειώνουν το ιδιωτικό εισόδημα

⁹⁵ (Rawls, 2001, p. 285)

⁹⁶ (Rawls, 2001, p. 287)

⁹⁷ (Rawls, 2001, pp. 287-288)

⁹⁸ (Rawls, 2001, p. 288)

⁹⁹ (Rawls, 2001, p. 288)

¹⁰⁰ (Rawls, 2001, p. 288)

¹⁰¹ (Rawls, 2001, p. 290)

¹⁰² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 680)

των πολιτών, αξιοποιούνται από το κράτος στις δημόσιες δαπάνες σε αγαθά και υπηρεσίες που ωφελούν τους πολίτες¹⁰³. Αυτές οι δαπάνες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων το κόστος των υπηρεσιών εθνικής ασφαλείας, κοινωνικής ασφάλισης, αστυνομικής προστασίας, δικαστηρίων, κ.α Δημόσιων Υπηρεσιών και Οργανισμών.

Δεύτερο Κεφάλαιο: Το Κράτος, οι Παροχές του και η Οικονομία

Η κοινωνικά επιθυμητή κατανομή των παραγωγικών πόρων αποτελεί καίριο οικονομικό στόχο του κράτους¹⁰⁴. Οι πόροι που δεσμεύονται δια της φορολογίας από το κράτος, περιορίζοντας την ελευθερία των πολιτών όπως έχουμε αναφέρει, χρησιμοποιούνται για τη παροχή των δημόσιων υπηρεσιών και αγαθών. Η Αστυνόμευση και τα Δικαστήρια καταναλώνοντας ορισμένους από τους δεσμευμένους πόρους, διασφαλίζουν μεταξύ άλλων το σεβασμό των συμβάσεων, τα ασφαλή περιουσιακά δικαιώματα¹⁰⁵ και συντηρούν ένα επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών, ώστε να διατηρηθεί η κοινωνική συνοχή¹⁰⁶ και να διαφυλαχθεί η αρχή της ελευθερίας. Η αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών και αγαθών έχει, προφανώς, άμεσο αντίκτυπο στην οικονομική ευημερία¹⁰⁷ αφού επί της ουσίας ρυθμίζουν την οικονομική ζωή¹⁰⁸. Οι πόροι είναι περιορισμένοι κι όσο καλύτερη η κατανομή τόσο πιο ωφελούμενοι θα είναι οι πολίτες σύμφωνα με τα ορθόδοξα οικονομικά της ευημερίας.

2.1 Τα Δημόσια Αγαθά και Υπηρεσίες

Η έννοια Δημόσιο Αγαθό ή Υπηρεσία, έχει να κάνει με την αντίληψη πως τα οφέλη που προκύπτουν από τη παραγωγή του ή τη διάθεσή της, είναι συλλογικά και δεν αποκλείουν κάποιον ή κάποιους στο γκρουπ ορισμού¹⁰⁹. Σύμφωνα με τον Olson¹¹⁰, παρότι υπάρχει ένα δημόσιο αγαθό ή υπηρεσία, όπως μια εθνική παρέλαση, στην οποία όλοι μπορούν να παρευρεθούν δυνητικά, αυτό δεν σημαίνει ότι θα μπορέσουν πράγματι όλοι, κι ας το θελήσουν. Το γκρουπ ορισμού, περιλαμβάνει αυτούς για τους οποίους το Δημόσιο αγαθό της παρέλασης, είναι πράγματι δημόσιο και υφίσταται η αδυνατότητα αποκλεισμού τους¹¹¹. Το έτερο χαρακτηριστικό των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών είναι η συνένωση του εφοδιασμού¹¹². Στη συνέχεια, θα αναφερόμαστε ως προς τα αγαθά, συμπεριλαμβάνοντας τις υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τον πιο χαλαρό ορισμό, τα «δημόσια αγαθά είναι εκείνα που τα οφέλη τους απλώνονται αδιαίρετα σε όλη τη κοινότητα, ανεξάρτητα από το αν τα άτομα επιθυμούν ή όχι να τ' αγοράσουν»¹¹³. Τα ιδιωτικά αγαθά από την άλλη κατανέμονται

¹⁰³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 680)

¹⁰⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 680)

¹⁰⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 687)

¹⁰⁶ (Rawls, 2001, p. 282)

¹⁰⁷ (Becker, 1974, pp. 40-1)

¹⁰⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 81)

¹⁰⁹ (Olson, 2002 (1965), p. 14)

¹¹⁰ (Olson, 2002 (1965), p. 14)

¹¹¹ (Olson, 2002 (1965), p. 14)

¹¹² (Olson, 2002 (1965), p. 14)

¹¹³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 793)

και παρέχονται στο άτομο που τα αγοράζει, μη επιφέροντας εξωτερικό όφελος ή κόστος σε άλλους¹¹⁴.

2.1.1. Η Διάκριση των Αγαθών

	Αποκλειστικά	Μη-Αποκλειστικά
Ανταγωνιστικά	A	B
Μη-Ανταγωνιστικά	Γ	Δ

Πίνακας 1.¹¹⁵

Στη θέση A έχουμε τα ιδιωτικά αγαθά και στην Δ τα καθαρά δημόσια αγαθά. Στις θέσεις B και Γ υπάρχει μια μείζη. Στη θέση B έχουμε δημόσια αγαθά όπως έναν δρόμο, που όμως αναλόγως των συνθηκών μπορεί να μποτιλιарιστεί και να προκαλέσει ανταγωνισμό για τις θέσεις σε αυτόν. Είναι τα αγαθά όπου η κατανάλωση από έναν μειώνει κατά κάποιο τρόπο τα οφέλη της κατανάλωσης από τον επόμενο και ούτω καθ' εξής. Στη θέση Γ έχουμε ομοίως κάποια αγαθά είτε δημόσια όπως ένας δρόμος είτε μια θεατρική παράσταση, που ο κάθε επιπλέον καταναλωτής/ χρήστης φέρει οριακό κόστος μηδέν, δηλαδή τι βλέπουν τη παράσταση 10 άτομα τι 50 δεν αλλάζει την παράσταση. όμως υπάρχει κόστος χωρικό, δηλαδή υπάρχει ένα όριο καθήμενων στο θέατρο¹¹⁶.

Αυτό που αναφέρει ο Preston¹¹⁷ και είναι σημαντικό να κρατήσουμε, είναι πως το να εμπίπτει ένα αγαθό ή υπηρεσία σε μια από τις τέσσερις ανωτέρω κατηγορίες δεν αποκλείει το γεγονός να εμπίπτει και σε άλλη, αν οι συνθήκες αλλάξουν. Αν σκεφτούμε την Αστυνόμευση, και ειδικότερα ένα περιπολικό που έχει ένα τομέα να επιτηρήσει, μπορεί να θεωρηθεί, πως παρέχει στο τομέα του το δημόσιο αγαθό της ασφάλειας. Ωστόσο, αν απασχοληθεί κάπου από κάποιο πολίτη του τομέα, το διάστημα που δεν θα είναι διαθέσιμο, λειτουργεί ως αν αγαθό στη θέση B.

Διατηρώντας τον ίδιο πίνακα μπορούμε να εξάγουμε και τα αρνητικά αγαθά και υπηρεσίες¹¹⁸. Στη θέση A έχουμε ιδιωτικά αγαθά που κάποιος δεν επιθυμεί να καταναλώσει, ή που θα τα καταναλώσει για να φτάσει ένα άλλο αγαθό που επιθυμεί. Στη θέση B περιέχονται τα δημόσια κακά που όμως αν συμβούν σε κάποιον δεν θα συμβούν και σε κάποιον άλλον. Δίνεται το παράδειγμα των μελισσών που, ενέχουν κίνδυνο να τσιμπήσουν κάποιον, αλλά η ίδια μέλισσα μπορεί μόνο έναν να τσιμπήσει. Στη θέση Γ η κατανάλωση του ενός δεν αποκλείει την κατανάλωση από άλλους, χωρίς όμως να μπορεί να προσδιοριστεί από πριν. Ένα παράδειγμα που μας δίδεται είναι αυτό του καπνίσματος σε ένα θέατρο, όπου όλοι είναι εφικτό να καταναλώσουν το καπνό, αλλά δεν μπορεί να καθοριστεί πόσο καπνό και τότε θα καταναλώσει κάποιος. Και τέλος έχουμε τα καθαρά δημόσια κακά, σε αντιδιαστολή των καθαρών

¹¹⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 793)

¹¹⁵ (Peston, 1972, p. 13)

¹¹⁶ (Peston, 1972, p. 14)

¹¹⁷ (Peston, 1972, p. 14)

¹¹⁸ (Peston, 1972, pp. 15-16)

δημόσιων αγαθών όπως η Εθνική Άμυνα. Εδώ θα μπορούσαμε να πούμε πως η επιβλαβής εξωτερική πολιτική αναπαράγει ανασφάλεια στους πολίτες μιας χώρας.

2.1.2. Οι Εξωτερικότητες και τα Δημόσια Αγαθά

Ο μηχανισμός λειτουργία των δημόσιων αγαθών αντικατοπτρίζεται στην κατανόηση των εξωτερικοτήτων. Με τον όρο εξωτερικότητα αναφερόμαστε στην εξωτερική επίδραση που έχει η παραγωγή ή η κατανάλωση ενός αγαθού. Αυτή η επίδραση μπορεί να επιβάλλει κόστος ή να αποφέρει όφελος, που «δεν αντανακλάται στις αγοραίες συναλλαγές», δεν περιλαμβάνεται στη τιμή δηλαδή¹¹⁹. Τα δημόσια αγαθά, όπως η Αστυνόμευση – η Εσωτερική Ασφάλεια – σχετίζονται κυρίως με τις θετικές εξωτερικότητες¹²⁰. Συνήθως τα αγαθά αυτά, θα ήταν οικονομικά αδύνατο να παρασχεθούν ιδιωτικά, αλλά ακόμα κι έτσι θα ήταν αδύνατο να αποκλειστούν όλη από τα οφέλη¹²¹. Η Αστυνόμευση, σε μια περιοχή καθ' όλο το 24ωρο προσφέρει στους κατοίκους μιας περιοχής, πιθανώς, μεγαλύτερη ασφάλεια, από ότι ένα δωρο ή 16ωρο μόνο¹²².

Υφίσταται μία αλληλεξάρτηση στην οικονομία. Ορισμένα αγαθά που καταναλώνονται, εμπειέχονται στη συνάρτηση παραγωγής ή κόστους ή χρησιμότητας άλλων αγαθών πλήρως ιδιωτικών. Και ορισμένες δραστηριότητες που λαμβάνονται από κάποιες μονάδες λήψης αποφάσεων, μπορεί να έχουν άμεση επίδραση στην οικονομική κατάσταση άλλων μονάδων¹²³. Θα μπορούσαμε να σκεφτούμε ως παράδειγμα την Αστυνόμευση ή καλύτερα το αγαθό της ασφάλειας, που αναλόγως το πως παρέχετε, πως αποφασίζεται δηλαδή να προστατευθεί μια γειτονιά, επηρεάζει την οικονομική της δραστηριότητα¹²⁴. Από διάφορες μελέτες που αναφέρει ο Czabanski¹²⁵, η αύξηση του εγκλήματος (διαφόρων τύπων) σε μια περιοχή, επηρεάζει αρνητικά τις αξίες των ενοικίων & των αντικειμενικών αξιών των κατοικιών, τα έσοδα των δήμων, χωρίς ωστόσο να είναι ξεκάθαρο το πόσο, διότι υπάρχουν κι άλλες μεταβλητές.

2.1.3. Η Διάκριση σε Δημόσια και Τοπικά Δημόσια Αγαθά

Αναλόγως της χώρας και του συστήματος διακυβέρνησης αυτής, οι παροχές του κράτους, οι υπηρεσίες και τα αγαθά προς τους πολίτες δηλαδή, ποικίλουν. Στις Η.Π.Α. η Αστυνόμευση παρέχεται, κυρίως από τη τοπική αυτοδιοίκηση, ενώ στην Ελλάδα από το κράτος. Η διάκριση αυτή είναι σημαντική, διότι στη πρώτη περίπτωση η Αστυνόμευση ή καλύτερα οι υπηρεσίες αστυνόμευσης, παρέχονται σε τοπικό επίπεδο, κι άρα είναι τοπικά δημόσια αγαθά, ενώ στην έτερη περίπτωση, παρέχονται σε εθνικό επίπεδο και άρα είναι δημόσιο αγαθό¹²⁶. Βέβαια, όπως θα δειχθεί και παρακάτω, ακόμα και στην δεύτερη περίπτωση, υφίσταται επί της ουσίας μία

¹¹⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 792)

¹²⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 138)

¹²¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 139)

¹²² (Giblin, 2017, p. 66)

¹²³ (Peston, 1972, p. 10)

¹²⁴ (Giblin, 2017, p. 66)

¹²⁵ (Czabanski, 2008, pp. 26-36)

¹²⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 694-5) (Czabanski, 2008, p. 27)

κατάσταση τοπικού δημόσιου αγαθού όπου τα οφέλη αυτού καρπώνονται από τη τοπική κοινωνία¹²⁷.

Η διαφορά των τοπικών δημόσιων αγαθών με τα δημόσια αγαθά, έγκειται στο ότι στη πρώτη περίπτωση, οι αποφάσεις για τη φορολόγηση και τη δραστηριότητα αυτών, λαμβάνονται από τη μερίδα εκείνη της κοινωνίας που ωφελείται από αυτά «και οι οποίοι μπορούν να σταθμίσουν το όφελος και το κόστος του δημόσιου αγαθού»¹²⁸, ενώ στη δεύτερη από τη Κυβέρνηση εν γένει. Επίσης, ο έλεγχος των ωφελομένων προς τον πάροχο του αγαθού, στη πρώτη περίπτωση, είναι πιο άμεσος, πιο αισθητός και με μεγαλύτερο αντίκτυπο. Στις Η.Π.Α., Αγγλία και γενικότερα στις Αγγλόφωνες Χώρες, η στάση προς την Αστυνόμευση, καθορίζει την επιτυχή εκλογή/επανεκλογή των τοπικών πολιτευτών. Προσφάτως, ο διεκδικητής της θέσης για τη Δημαρχία της Νέας Υόρκης που έλαβε και το «χρίσμα» των δημοκρατικών, είναι πρώην αστυνομικός της Ν.Υ.Ρ.Δ. με το βαθμό του Διευθυντή (κατ' αντιστοιχία με την ελληνική πραγματικότητα)

2.1.4. Η Παροχή των Δημόσιων Αγαθών

Τα δημόσια αγαθά προφανώς δεν παράγονται από το κράτος, ως αυτούσιο παραγωγό¹²⁹. Αναλόγως του είδους των αγαθών, η παραγωγή παρέχεται από κάποια από τις βαθμίδες διακυβέρνησης ή των επιμέρους συνιστωσών αυτών. Γι' αυτό το λόγο υπάρχουν οι διάφορες Δημόσιες Υπηρεσίες, οι Οργανισμοί και Φορείς, όπως η Εφορία, η Αστυνομία και η Εθνική Αρχή Διαφάνειας. Το κράτος με την παροχή των δημόσιων αγαθών, τοπικών και μη, προσδοκά στην προαγωγή των συμφερόντων των πολιτών¹³⁰.

Οι πιο στοιχειώδεις παροχές του κράτους είναι, μεταξύ άλλων, η Εθνική Άμυνα, η Αστυνόμευση και το Νομικό Σύστημα ή το σύστημα του Νόμου και της Τάξης όπως είναι πιο γνωστό στην Μ. Βρετανία και τις Η.Π.Α.¹³¹. Όμως ο κάθε πολίτης δεν θα ωφεληθεί στον ίδιο βαθμό, ή ακόμα και στον βαθμό που να αναμένει, σε σχέση με τη φορολογία που καταβάλλει ή της ελευθερίας που δεσμεύει. Η ποιότητα των δημόσιων αγαθών μπορεί να ποικίλει, κι ορισμένα άτομα να ωφελούνται περισσότερο από άλλα, για κάποιο χρονικό διάστημα, μέχρι κάποιοι άλλοι να πάρουν τη θέση τους¹³².

2.1.5. Η Οικονομική Προσέγγιση των Δημόσιων Αγαθών και Υπηρεσιών

Η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων του κράτους δεν είναι βέβαιη όπως και με οποιαδήποτε επιχείρηση, ή και ατομική δραστηριότητα¹³³. Όπως μπορούν να παρατηρηθούν «αποτυχίες της αγοράς, δηλαδή το μονοπώλιο» και οι αρνητικές εξωτερικότητες έτσι μπορούμε να διαπιστώσουμε και αποτυχίες του κράτους, όπως η σπατάλη των πόρων, η μη βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας¹³⁴ και η πρόκληση βλαβών στους πολίτες. Η αξιοποίηση των περιορισμένων πόρων μπορεί να

¹²⁷ (Giblin, 2017, p. 66)

¹²⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 696)

¹²⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 694)

¹³⁰ (Olson, 2002 (1965), p. 7)

¹³¹ (Olson, 2002 (1965), p. 13)

¹³² (Peston, 1972, p. 36)

¹³³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 700)

¹³⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 692)

αντικατοπτριστεί στις δημόσιες δαπάνες του κράτους, όπως παρουσιάζονται σε ετήσια τελική μορφή από την εκάστοτε στατιστική υπηρεσία. Αυτές οι δαπάνες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργικά έξοδα υπηρεσιών¹³⁵. Οι πολίτες όμως μπορεί να επιβαρύνονται άμεσα, σε σχέση με τα οφέλη που αποκομίζουν από το/τα δημόσιο/α αγαθό/α και υπηρεσία/ες, αναλόγως της ποιότητας αυτού/ών¹³⁶. Επιπλέον, η επιρροή στη ζήτηση και τη προσφορά των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών, προέρχεται από πολιτικούς θεσμούς, είναι ζήτημα πολιτικής δηλαδή, παρά το παράγωγο της ανταγωνιστικής αγοράς, όπως με τα ιδιωτικά αγαθά¹³⁷.

Η διάθεση των ιδιωτικών αγαθών και υπηρεσιών είναι ανταγωνιστική και αποκλειστική όπως φαίνεται και στο Πίνακα 1, όπου μία μονάδα προϊόντος αντιστοιχεί σε μία μονάδα κατανάλωσης. Εν αντιθέσει με τα δημόσια αγαθά, όπου η σχέση 1-1 δεν υφίσταται, και που στα καθαρά δημόσια αγαθά, μία μονάδα κατανάλωσης αντιστοιχεί για όλους όσους θέλουν να το καταναλώσουν¹³⁸. Οι εξωτερικότητες λοιπόν, γεννώνται από τα αγαθά που η παραγωγή τους, ανά μονάδα παραγωγής, καταναλώνεται από περισσότερα του ενός άτομα κάθε φορά. Για τον Olson, όπως έχουμε αναφέρει η κατανάλωση σχετίζεται με το γκρουπ ορισμού.

2.1.6. Γνήσια και μη-Γνήσια Δημόσια Αγαθά και Υπηρεσίες.

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό και τη θεωρία πίσω από αυτόν, ένα Γνήσιο Δημόσιο Αγαθό ή Υπηρεσία (ΓΔΑ), είναι διαθέσιμο σε όλους υπό την έννοια ότι: α) μια μονάδα αγαθού προσφέρει πολλαπλές πανομοιότυπες μονάδες κατανάλωσης, β) δεν μπορεί να αποκλειστεί κανείς από την ευχαρίστηση της διαθεσιμότητάς του, ακόμα και σε ακραία επίπεδα, γ) οι επιπλέον καταναλωτές προθέτονται με $MC=0$ ¹³⁹. Το ποιο κοντινό σε ΓΔΑ που προσφέρουν τα κράτη είναι, η Εθνική Άμυνα, αλλά ακόμα και εδώ δεν καλύπτεται η παραδοχή του ακραίου επιπέδου¹⁴⁰. Παραταύτα, «η θεωρία είναι γενικώς αληθής, ασχέτως διαφορετικών περιγραφικών χαρακτηριστικών των αγαθών» που οργανώνονται δημόσια¹⁴¹.

Η διαθεσιμότητα προς όλους ενός αγαθού, δεν σημαίνει πως και ο καθένας το αξιολογεί στον ίδιο βαθμό, η οριακή αξιολόγηση δηλαδή είναι διαφορετική¹⁴². Είναι σύνθητες στη βιβλιογραφία, η ίση διαθεσιμότητα που απολαμβάνουν οι καταναλωτές, να αναφέρεται σε ίσες ποσότητες μονάδων κατανάλωσης¹⁴³. Οι τελευταίες, μπορούν να μετρηθούν με δύο τρόπους, είτε αξιοποιώντας τη θεωρία κοινής προσφοράς όπου μετριοούνται σε μονάδες παραγωγής/προσφοράς, είτε ως ομογενοποιημένης-ποιότητας μονάδες κατανάλωσης, με βάση τη ροή της υπηρεσίας¹⁴⁴. Με το πρώτο τρόπο, δύο κάτοικοι μιας πόλης έχουν στη διάθεσή τους ίσες μονάδες της δημόσιας υπηρεσίας πυρό-προστασίας/ασφαλείας, από το πυροσβεστικό /αστυνομικό τμήμα, ενώ με το

¹³⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 694)

¹³⁶ (Peston, 1972, p. 36)

¹³⁷ (Buchanan, 1999, p. 7)

¹³⁸ (Buchanan, 1999, p. 33)

¹³⁹ (Buchanan, 1999, p. 48)

¹⁴⁰ (Buchanan, 1999, p. 48)

¹⁴¹ (Buchanan, 1999, pp. 48-9)

¹⁴² (Buchanan, 1999, p. 51)

¹⁴³ (Buchanan, 1999, p. 52)

¹⁴⁴ (Buchanan, 1999, pp. 51-2)

δεύτερο, «σε όρους ομογενοποιημένης-ποιότητας τελικής κατανάλωσης», τα δύο άτομα δεν απολαμβάνουν την ίδια ποσότητα δημόσιου αγαθού/υπηρεσίας, διότι αυτός που μένει πιο κοντά στο πυροσβεστικό/αστυνομικό τμήμα αντιμετωπίζει λιγότερες πιθανότητες σε σχέση με τον άλλον¹⁴⁵.

Πάντως, ακόμα και στη πρώτη περίπτωση, κατά την εξαγωγή της οριακής χρησιμότητας του κατοίκου που μένει πιο μακριά κι ενώ όλα τα άλλα δεδομένα μπορεί να είναι πανομοιότυπα, θα αποτυπωθεί η ποιοτικά δυσμενέστερη προσφερόμενη υπηρεσία πυρασφάλειας, αφού η δεδομένη θέση του σταθμού, καθορίζει μοναδικά τη σχέση ποσότητας-ποιότητας που απολαμβάνουν οι κάτοικοι¹⁴⁶. Τα τοποθεσιακά-τεχνολογικά χαρακτηριστικά των προσφερόμενων μονάδων, επηρεάζουν το μείγμα ποσότητας-ποιότητας των δημόσιων αγαθών/υπηρεσιών¹⁴⁷.

2.1.7. Τα Πολυδιάστατα Δημόσια Αγαθά & Υπηρεσίες

Καθώς αυτό το μείγμα ποσότητας-ποιότητας των δημοσίων αγαθών/υπηρεσιών είναι μεταβλητό, αποκαλύπτεται ο πολυδιάστατος χαρακτήρας των τελευταίων¹⁴⁸. Η τοποθεσία είναι ένας παράγοντας από τους πολλούς που επηρεάζουν τη διάσταση των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών. Όπως στο παράδειγμα με το πυροσβεστικό σταθμό, όπου δύο άτομα απολαμβάνουν, ποιοτικά, διαφορετική ασφάλεια λόγω της τοποθεσία έτσι και στην αστυνομία μπορούμε να δούμε ένα ανάλογο περιστατικό. Όπως αναφέρει ο Buchanan¹⁴⁹, μία αστυνομική δύναμη όπου είναι εκπαιδευμένη περισσότερο για την διασφάλιση της τάξης σε πορείες, παρά για ανεύρεση διαρρηκτών χρηματοκιβωτίων θα είναι εξίσου διαθέσιμη τόσο σε καταστηματαρχές όσο και πολίτες που έχουν χρηματοκιβώτια, όμως η σχετική προστασία που θα παρέχεται, έχει να κάνει με το τεχνικό μείγμα αυτής της δύναμης, δηλαδή το πόσο εκπαιδευμένοι είναι στη κάθε αστυνομική δράση και έπειτα τι χρόνος δίνεται για τη κάθε δράση («οι φυσικές ροές κατανάλωσης»).

Η επιρροή του τεχνικού μείγματος στη προσφορά των δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών αφορά τα μη-γνήσια, δηλαδή τη πλειονότητα αυτών¹⁵⁰. Η τοποθεσία ή/και το τεχνικό μείγμα των προσφερόμενων μη-γνήσιων δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών επηρεάζουν τις συνθήκες ισορροπίας προσφοράς-ζήτησης ή τη βέλτιστη ποσότητα της προσφερόμενης παραγωγής¹⁵¹. Συνεχίζοντας ο Buchanan¹⁵², παρέχει και διαγραμματικά την ανωτέρω επιρροή, στο σχήμα 1.

---

¹⁴⁵ (Buchanan, 1999, p. 53)

¹⁴⁶ (Buchanan, 1999, p. 53)

¹⁴⁷ (Buchanan, 1999, p. 54)

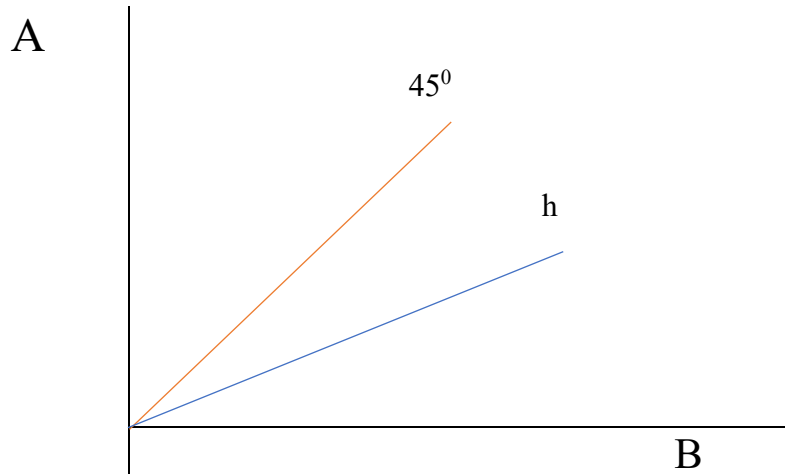
¹⁴⁸ (Buchanan, 1999, p. 54)

¹⁴⁹ (Buchanan, 1999, p. 54)

¹⁵⁰ (Buchanan, 1999, p. 55)

¹⁵¹ (Buchanan, 1999, p. 55)

¹⁵² (Buchanan, 1999, pp. 57-8)

Σχήμα 1¹⁵³

Η γραμμή των 45 μοιρών αντιπροσωπεύει την ίση προσφορά πυρασφάλειας σε δύο ή περισσότερους κατοίκους μιας πόλης, από μία μονάδα παραγωγής του αγαθού αυτού που παρέχεται από το πυροσβεστικό σταθμό¹⁵⁴. Μία μονάδα παραγωγής αντιστοιχεί σε 2 ή και περισσότερους κατοίκους. Όμως ο κάτοικος της πόλης που μένει πιο κοντά στο πυροσβεστικό σταθμό, ο B, δεν απολαμβάνει το ίδιο αγαθό, 1-1 (ένα προς ένα) με τον A που μένει πιο μακριά, παρότι και οι δύο καταναλώνουν την ίδια μονάδα παραγωγής. Για τους A+B η τελική κατανάλωσή τους σε όρους ομογενοποιημένης-ποιότητας αντιπροσωπεύεται από τη γραμμή h¹⁵⁵. Στη γραμμή h έχει εσωτερικευθεί η επιρροή της τοποθεσίας και το τεχνικό μείγμα του προσφερόμενου αγαθού.

2.2. Η Βασική Οικονομική Ανάλυση

Σύμφωνα και με τις «βασικές ιδέες της Οικονομικής, τα παραγόμενα αγαθά» και υπηρεσίες «σπανίζουν και η χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων πρέπει να γίνει αποτελεσματικά»¹⁵⁶. Ειδάλλως θα διαβιούσαμε σε μια «ουτοπία των απεριόριστων δυνατοτήτων»¹⁵⁷. Η κοινωνία λοιπόν, οργανώνεται, μέσω της οικειοθελούς συμμετοχής των ατόμων, ώστε να χρησιμοποιήσει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο τους περιορισμένους πόρους της, δημιουργώντας ως αποτέλεσμα το μηχανισμό της Αγοράς¹⁵⁸. Στα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες, όπως για παράδειγμα η Αστυνόμευση όπου υπάρχει παρέμβαση¹⁵⁹ και κατεύθυνση, οι πόροι που αξιοποιούνται από το Κράτος¹⁶⁰, μεταφράζονται στο κόστος της υπηρεσίας, ενώ οι φόροι αποτελούν τη τιμή που πληρώνουμε¹⁶¹.

¹⁵³ (Buchanan, 1999, p. 57)

¹⁵⁴ (Buchanan, 1999, p. 57)

¹⁵⁵ (Buchanan, 1999, pp. 58-9)

¹⁵⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 70-71)

¹⁵⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 71)

¹⁵⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 116-7)

¹⁵⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 116)

¹⁶⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 78-79), Αποφασίζει το κράτος τι, πως, για ποιους και ποια ποσότητα θα παραχθεί.

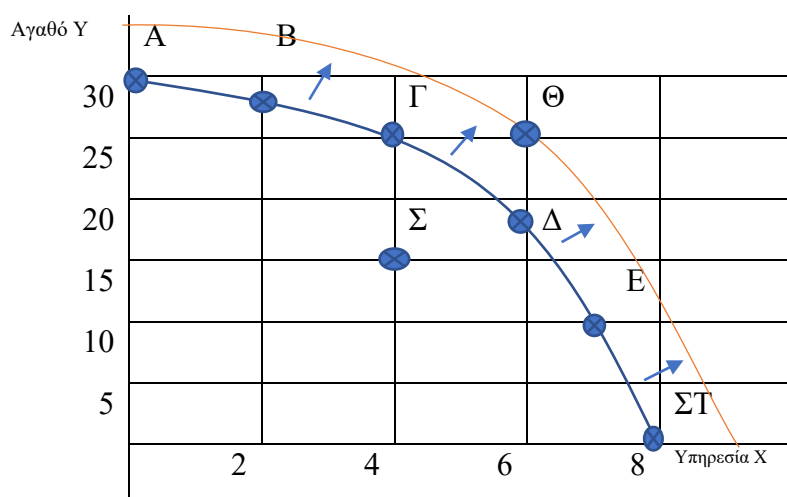
¹⁶¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 139)

2.2.1. Η έννοια της Παραγωγής και των Παραγωγικών Δυνατοτήτων

Με τον όρο πόροι, αναφερόμαστε στο σύνολο των εισροών που αξιοποιούνται για τη παραγωγή αγαθών/υπηρεσιών, των εκροών δηλαδή. Συνηθέστερα, στην οικονομική ανάλυση τους απαντάμε ως συντελεστές της παραγωγής και διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, τη γη, την εργασία και το κεφάλαιο¹⁶². Στη πρώτη κατηγορία, έχουμε τους φυσικούς πόρους, όπως η έκταση καλλιεργήσιμης γης. Στη δεύτερη, αναφερόμαστε στο «πολυτιμότερο οικονομικό πόρο»¹⁶³ στο ανθρώπινο δυναμικό όπως τους δασκάλους, στους ιατρούς και τους αστυνομικούς. Στη τρίτη, διακρίνουμε το «παραγόμενο συντελεστής της παραγωγής»¹⁶⁴, όπως οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, οι δρόμοι, τα οχήματα παντός είδους, εργαλεία, κτήρια και άλλα¹⁶⁵.

Οι διάφοροι συνδυασμοί εκροών των περιορισμένων συντελεστών της παραγωγής, σε συνάρτηση με την τρέχουσα τεχνολογία που χρησιμοποιείται (μπλε ΟΔΠ), μπορούν να εξαχθούν διαγραμματικά¹⁶⁶ όπως φαίνεται στο Σχήμα 2. Αν για κάποιο λόγο, αυξηθούν οι εισροές ή το κεφάλαιο ή η τεχνολογία αλλάξει και μπορούν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα εργαλεία, τεχνικές, ή λιγότερες εισροές για τη παραγωγή κάθε μονάδας αγαθού/υπηρεσίας, τότε η καμπύλη (ΟΔΠ) μετατοπίζεται προς τα έξω. Το σημείο Θ θεωρείται ανέφικτο μέχρι να υπάρξουν οι συνθήκες δημιουργίας της πορτοκαλί καμπύλης (ΟΔΠ). Ενώ στο σημείο Σ καταλαβαίνουμε πως η οικονομία δεν είναι αποτελεσματική και υπάρχουν μη-απασχολούμενοι πόροι¹⁶⁷.

Σχήμα 2¹⁶⁸. Οριο Δυνατοτήτων Παραγωγής (ΟΔΠ).

Η Παραγωγική Αποτελεσματικότητα, επιτυγχάνεται όταν η παραγωγή αυτής βρίσκεται επί του ορίου των δυνατοτήτων παραγωγής, δηλαδή επί της καμπύλης (ΟΔΠ). Όταν «δεν μπορεί να παραγάγει περισσότερη ποσότητα από ένα αγαθό χωρίς να μειώσει την παραγωγή κάποιου άλλου» και όλοι οι πόροι απασχολούνται πλήρως¹⁶⁹. Το Κόστος ευκαιρίας, αφού κατανοήσουμε τη καμπύλη (ΟΔΠ), έχει να

¹⁶² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 82-83)

¹⁶³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 132)

¹⁶⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 130)

¹⁶⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 83)

¹⁶⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 84-86)

¹⁶⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 86-92)

¹⁶⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 87)

¹⁶⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 91)

κάνει «με την αξία του αγαθού ή της υπηρεσίας που χάνεται» για να παραχθεί κάτι άλλο. Είναι η αξία της παραίτησης από την εναλλακτική δυνατότητα¹⁷⁰.

Τα στοιχεία στους άξονες X και Y του Σχήματος 2, αποτελούν μεταβλητές και μπορούν να πάρουν διάφορες τιμές, αναλόγως τη χρονική περίοδο και το τόπο. Στην οικονομική οι μεταβλητές συνήθως είναι «οι τιμές, οι ποσότητες, οι ώρες εργασίας, τα στρέμματα γης, το εισόδημα», χωρίς να υπάρχει κάποιος περιορισμός στην ανάλυση¹⁷¹.

2.2.2. Η Ανάγκη για Αποτελεσματικότητα

Ένα προϊόν ή μία υπηρεσία, αποτελεί παράγωγο σταδίων, της «παραγωγής σε μικρά εξειδικευμένα βήματα»¹⁷², επιτυχούς περάτωσης έργου¹⁷³. Μία οικονομία νοείται ως αποτελεσματική, όταν «οι καταναλωτές εφοδιάζονται με το πιο αποτελεσματικό σύνολο αγαθών και υπηρεσιών», κατά τρόπο που να μην είναι εφικτή οποιαδήποτε αναδιοργάνωση της παραγωγής¹⁷⁴.

Στο σημείο αυτό της οικονομίας, που βρίσκεται επί τη της καμπύλης ΟΔΠ, η αγορά είναι τέλεια ανταγωνιστική και η «χρησιμότητα που αποκομίζει ένα άτομο, μπορεί να αυξηθεί μόνο με τη μείωση της ικανοποίησης κάποιου άλλου»¹⁷⁵. Η παραγωγή ενός μονοπωλίου (ατελούς ανταγωνισμού) εκφράζεται από το σημείο Σ του Σχήματος 2, καθιστώντας την, αναποτελεσματική¹⁷⁶.

2.2.3. Η Προσφορά και η Ζήτηση

Σύμφωνα με τη θεωρία της ζήτησης οι άνθρωποι προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τη χρησιμότητα τους κι επομένως «επιλέγουν το σύνολο των καταναλωτικών αγαθών που προτιμούν περισσότερο»¹⁷⁷. Η τιμή αγοράς και η ζητούμενη/προσφερόμενη ποσότητα, όταν οι λοιποί παράγοντες μένουν αμετάβλητοι, συνδέονται με μια σχέση, που μας δίνει τη καμπύλη της ζήτησης/προσφοράς¹⁷⁸, απ' τις οποίες εξάγεται το σημείο ισορροπίας της αγοράς¹⁷⁹.

2.2.3.1. Παράγοντες Επιρροής

Η ζήτηση των αγαθών επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες και κυρίως από «ένα σύνολο υποκειμενικών στοιχείων, τις προτιμήσεις» που βασίζονται στην πολυπλοκότητα της ανθρώπινης ύπαρξης, το διαθέσιμο εισόδημα, τα υποκατάστατα κ.α.¹⁸⁰. Υπάρχουν και ειδικές επιρροές, όπως η ζήτηση για παγάκια το καλοκαίρι και

¹⁷⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 90-91)

¹⁷¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 100-101)

¹⁷² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 127)

¹⁷³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 127)

¹⁷⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 384)

¹⁷⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 384-5)

¹⁷⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 136)

¹⁷⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 232)

¹⁷⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 156,163)

¹⁷⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 170)

¹⁸⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 157-160)

για ομπρέλες το χειμώνα. Στο ίδιο πνεύμα, θα μπορούσαμε να φανταστούμε την αύξηση της ζήτησης για αστυνόμευση, σε μια περιοχή που διαπράττονται εγκλήματα.

Η προσφορά αγαθών επηρεάζεται κατά παρόμοιο τρόπο¹⁸¹. Η κυριότερη επιρροή στη προσφορά είναι το κόστος παραγωγής, που εξαρτάται από τη τιμή των εισροών και τη διαθέσιμη τεχνολογία συνδυασμού αυτών. Άλλα είδη επιρροής της οικονομικής ζωής είναι η πολιτική του κράτους, όπως η νομοθεσία και η φορολογία καθώς και η λειτουργία των υπηρεσιών.

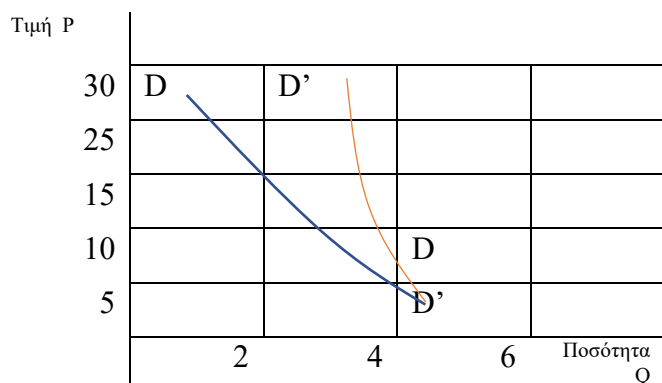
2.2.3.2 Η Ελαστικότητα της Ζήτησης και της Προσφοράς

Η ελαστικότητα της ζήτησης/προσφοράς «δείχνει πόσο μεταβάλλεται η ζητούμενη/προσφερόμενη ποσότητα ενός αγαθού όταν μεταβάλλεται η τιμή του»¹⁸². Αν η μεταβολή είναι >1% μιλάμε για ελαστική, ειδικά για ανελαστική ζήτηση/προσφορά αγαθού¹⁸³.

E_D/E_S

$$= \frac{\text{ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης/προσφερόμενης ποσότητας}}{\text{ποσοστιαία μεταβολή της τιμής}}$$

Ο ακριβής υπολογισμός της ελαστικότητας δίνεται από το τύπο: $E_D = (\Delta Q / [(Q_1+Q_2)/2]) / (\Delta P / [(P_1+P_2)/2])$ ¹⁸⁴. Όσο πιο απαραίτητο για τη καθημερινή ζωή είναι ένα αγαθό/υπηρεσία τόσο πιο χαμηλή θα είναι η ελαστικότητα του, διότι δεν υπάρχει υποκατάστατο του¹⁸⁵. Ακολουθούν δύο διαγράμματα με ελαστική (DD) και ανελαστική (D'D') ζήτηση.

Σχήμα 3¹⁸⁶.

Η κλίση της καμπύλης προσφοράς και ζήτησης είναι ξεχωριστό μέγεθος από την ελαστικότητα¹⁸⁷.

¹⁸¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 165-168)

¹⁸² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 193, 207)

¹⁸³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 195)

¹⁸⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 197-198)

¹⁸⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 250)

¹⁸⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 199)

¹⁸⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 201)

2.2.4. Η Έννοια της Χρησιμότητας και η Σύνδεση με την Οικονομική

Η χρησιμότητα ή ωφελιμότητα, έχει να κάνει με την ικανοποίηση που αποκομίζουν από ένα αγαθό/υπηρεσία οι καταναλωτές, επηρεάζει τις προτιμήσεις τους και επακόλουθα την ταξινόμηση των αγαθών/υπηρεσιών¹⁸⁸. Σύμφωνα με το νόμο της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας: «η ποσότητα της πρόσθετης ή οριακής χρησιμότητας μειώνεται όταν ένας άνθρωπος καταναλώνει ολοένα και περισσότερη ποσότητα από ένα αγαθό.»¹⁸⁹. Επί της ουσίας ο νόμος της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας «πρόκειται για νόμο της ορθολογικής επιλογής»¹⁹⁰.

Η χρησιμότητα εκφράζεται ως (U) και η φθίνουσα οριακή χρησιμότητα ως (MU).

2.2.4.1. Το Εισόδημα.

Καθώς τα εισοδήματα έχουν τη τάση να μένουν σταθερά κατά τους χρόνους της οικονομικής ανάλυσης, μια αύξηση στις τιμές των αγαθών «ισοδυναμεί με μείωση του πραγματικού εισοδήματος», αφού μειώνονται οι ποσότητες που μπορούν να αγοραστούν, το επονομαζόμενο «εισοδηματικό αποτέλεσμα»¹⁹¹. Παρόμοια με την ελαστικότητα της τιμής ενός αγαθού είναι και η εισοδηματική ελαστικότητα¹⁹². Εφόσον μπορεί κάποιος να ικανοποιήσει μια ανάγκη του με πιο οικονομικό τρόπο, τον συμφέρει να επιλέξει το αγαθό που την εκπληρώνει με το μικρότερο κόστος¹⁹³.

2.3. Η Οικονομική της Παραγωγής, του Κόστους και των Αποφάσεων

Σύμφωνα με τη θεωρία της παραγωγής, η παραγωγική ικανότητα εξαρτάται από τη ποσότητα και ποιότητα του κεφαλαίου και του εργατικού δυναμικού, από τη τρέχουσα τεχνολογία και την αξιοποίησή της και από τους υφιστάμενους δημόσιους και ιδιωτικούς θεσμούς¹⁹⁴. Όμως η παραγωγή δεν είναι γραμμική και επηρεάζεται και από το νόμο της φθίνουσας απόδοσης¹⁹⁵. Επίσης καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει το κόστος των επιμέρους εισροών που συνδυάζονται για τη παραγωγή¹⁹⁶. Στόχος κάθε μάνατζερ, αλλά και κάθε επιχείρησης, είναι να μειώσει όσο το δυνατόν το κόστος της, «πληρώνοντας το χαμηλότερο δυνατό ποσό για τα υλικά», για την ενέργεια και για τη διατήρηση συγκεκριμένων μεθόδων παραγωγής, ώστε να έχει το ελάχιστο δυνατό κόστος¹⁹⁷.

¹⁸⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 232)

¹⁸⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 233)

¹⁹⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 242)

¹⁹¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 244)

¹⁹² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 244)

¹⁹³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 244)

¹⁹⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 281)

¹⁹⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 286)

¹⁹⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 312)

¹⁹⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 315)

2.3.1. Θεωρία της Παραγωγής

Κάθε προϊόν ή υπηρεσία έχει τη δική της συνάρτηση παραγωγής¹⁹⁸, που περιγράφει τις παραγωγικές δυνατότητες της επιχείρησης ή του οργανισμού, ασχέτως αν αυτή καταγράφεται κάπου¹⁹⁹. Η παραγωγή μελετάται μέσω τριών μεγεθών, του συνολικού προϊόντος (TP), του οριακού προϊόντος (MP) και του μέσου προϊόντος (AP)²⁰⁰.

2.3.1.1. Ο Νόμος της Φθίνουσας Απόδοσης

Στην Οικονομική, ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης, είναι «μια εμπειρική πραγματικότητα»²⁰¹, που δηλώνει πως, «το οριακό προϊόν κάθε μονάδας εισροής θα μειώνεται όταν αυξάνει τη ποσότητα της εισροής αυτής, εφόσον οι λοιπές εισροές μένουν αμετάβλητες»²⁰², δηλαδή κάθε πρόσθετη μονάδα εισροής δεν θα συνεισφέρει το ίδιο στο τελικό προϊόν. Για παράδειγμα, σε ένα γραφείο εργάζονται 5 άτομα παράγοντας X ποσότητα. Αν αυξηθούν τα άτομα, *ceteris paribus*, η συνεισφορά του καθενός επόμενου από τον 5^ο θα είναι μικρότερη στο τελικό προϊόν X¹, καθώς η εργασία, «θα συνεργάζεται με όλο και μικρότερη ποσότητα από τους υπόλοιπους συντελεστές της παραγωγής»²⁰³. Με παρόμοιο τρόπο λειτουργεί ο νόμος και για τους υπόλοιπους συντελεστές /εισροές.

2.3.1.2. Αποδόσεις Κλίμακας & Παραγωγικότητα

Στην αγορά, όταν όλες οι εισροές αυξάνονται ταυτόχρονα, μιλάμε για αποδόσεις κλίμακας²⁰⁴: α) σταθερές β) αύξουσες και γ) φθίνουσες. Η κλιμακωτή αύξηση των εισροών οδηγεί από ένα σημείο και πάνω σε αναποτελεσματικότητες, εξαιτίας της φθίνουσας απόδοσης κλίμακας²⁰⁵.

Η παραγωγικότητα εξάγεται από το λόγο της συνολικής παραγωγής προς το σταθμισμένο μέσο όρο των εισροών, $\Delta TQ / \Delta MO$ σταθμισμένων εισροών. Αν οι οικονομίες κλίμακας είναι αύξουσες, μία αύξηση των εισροών κατά 1%, θα οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγής κατά 3%, και η παραγωγικότητα θα έχει αυξηθεί κατά 2%²⁰⁶.

Κάθε αγαθό, χρειάζεται χρόνο για να υλοποιηθεί και να επηρεάσει την οικονομία. Βραχυπρόθεσμα, μία επιχείρηση/οργανισμός, ή κάποιο άτομο, μπορεί να μεταβάλει κάποιον ή κάποιους από τους μεταβλητούς συντελεστές της παραγωγής, όπως την εργασία, το πόσο θα εργαστεί κτλπ²⁰⁷. Όμως το κεφάλαιο και οι λοιποί σταθεροί συντελεστές δεν θα μεταβληθούν, περιορίζοντας τις όποιες τροποποιήσεις. Μακροπρόθεσμα, θεωρείται ότι όλοι οι συντελεστές είναι μεταβαλλόμενοι και έχουμε και αλλαγή τεχνολογίας και εισαγωγή νέων διαδικασιών²⁰⁸.

¹⁹⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 283)

¹⁹⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 283-4)

²⁰⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 284-6)

²⁰¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 288-9)

²⁰² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 286)

²⁰³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 286)

²⁰⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 289)

²⁰⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 290)

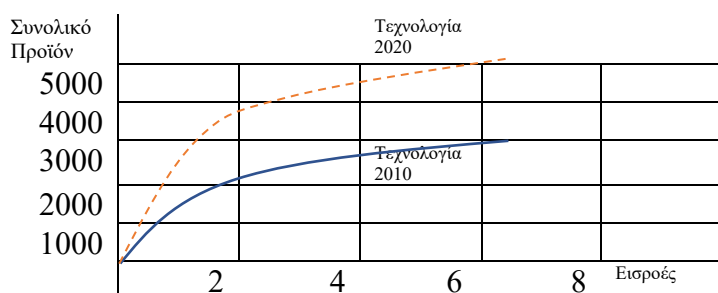
²⁰⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 291)

²⁰⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 293)

²⁰⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 293)

2.3.1.3. Η Καινοτομία

Η τεχνολογική πρόοδος, φέρνει καινοτομίες στη παραγωγή των αγαθών μεταβάλλοντάς τα ή εισάγοντας νέα. Η καινοτομία της διαδικασίας, αφορά τη βελτίωση των τεχνικών παραγωγής ενώ η καινοτομία του προϊόντος, αφορά την εισαγωγή νέων αγαθών/υπηρεσιών ή/και τη βελτίωση των ήδη διατιθέμενων²⁰⁹. Η πρώτη επηρεάζει ριζικά τη καμπύλη παραγωγής μιας επιχείρησης ή οργανισμού, καθώς με τους ίδιους πόρους παράγεται περισσότερο προϊόν/υπηρεσία ή με λιγότερους το ίδιο. Στο Σχήμα 4 βλέπουμε πως επιδρά η καινοτομία της διαδικασίας στη παραγωγή ενός προϊόντος.

Σχήμα 4²¹⁰.

Η τεχνολογική πρόοδος είναι ένα από τα οφέλη που προσφέρει η αγορά στις ιδιωτικές επιχειρήσεις παραγωγής αγαθών/υπηρεσιών. Στις δημόσιες επιχειρήσεις/οργανισμούς όπου οι οικονομίες ρυθμίζονται από τη πολιτική ή γενικότερα από τη παράδοση²¹¹, δεν είναι βέβαιη η υιοθέτηση καινοτομιών και άρα αύξηση της παραγωγής. «Στις ανταγωνιστικές αγορές, τα κατώτερα προϊόντα/υπηρεσίες έχουν τη μοίρα του ανθρώπου του Νεάντερταλ»²¹².

2.3.1.4. Ποιος Παράγει;

Ο καταμερισμός εργασίας προωθεί την ύπαρξη μικρών-μεσαίων-μεγάλων²¹³ επιχειρήσεων/οργανώσεων για την αξιοποίηση των οικονομικών κλίμακας, μαζικής παραγωγής, την άντληση κεφαλαίου και άλλων δυνατοτήτων της οικονομίας²¹⁴. Κοινός παρονομαστής, η διεύθυνση της παραγωγικής διαδικασίας. Κάποιος, ο μάνατζερ, πρέπει να «οργανώσει τη παραγωγή, να εισάγει νέες ιδέες, νέα προϊόντα και υπηρεσίες, νέες διαδικασίες», να εποπτεύσει και να λάβει αποφάσεις που μπορεί να φέρουν όφελος στην επιχείρηση ή ζημία αναλαμβάνοντας τις ευθύνες του²¹⁵.

2.3.2. Θεωρία του Κόστους.

Κάθε τι που παράγεται, κοστίζει, όχι μόνο για το καταναλωτή, αλλά και για το παραγωγό αυτού. Όταν μια επιχείρηση αγοράζει εισροές, καταβάλλει κάποιο αντίτιμο. Όπως με τη θεωρία παραγωγής έτσι και εδώ, το κάθε αγαθό/υπηρεσία έχει τη δική του συνάρτηση κόστους. Το συνολικό κόστος (TC) της συνολικής παραγωγής Q

²⁰⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 293-4)

²¹⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 296)

²¹¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 295)

²¹² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 297)

²¹³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 299)

²¹⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 299)

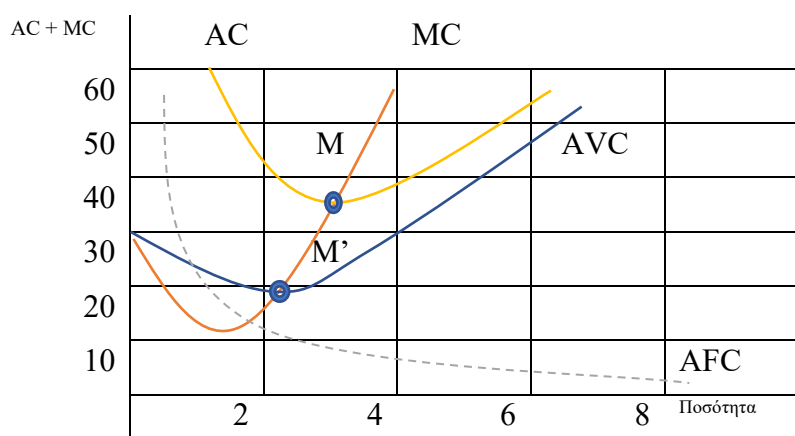
²¹⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 300)

συνήθως μετριέται σε χρηματικές μονάδες και αποτελείται από το σταθερό (FC) και το μεταβλητό κόστος (VC)²¹⁶.

2.3.2.1. Τα Κόστη

Σημαντική οικονομική έννοια, είναι το οριακό κόστος (MC), που καθορίζει τις αποφάσεις παραγωγής. Είναι το επιπρόσθετο κόστος παραγωγής μίας επιπλέον μονάδας αγαθού/υπηρεσίας²¹⁷. Αυτό, άλλες φορές είναι μηδαμινό, όπως το να πληρωθεί μία επιπλέον θέση σε ένα αεροπλάνο, ή να ελεγχθεί ένα επιπλέον άτομο σε έναν αγώνα ποδοσφαίρου, άλλες πάλι είναι υψηλό. Άλλα κόστη²¹⁸, είναι το μέσο κόστος (AC), το μέσο πάγιο κόστος (AFC) και το μέσο μεταβλητό κόστος (AVC).

Από τη κατανόηση αυτών των εννοιών και τη σχηματική αναπαράσταση, μπορούμε να εξάγουμε σημαντικές ερμηνείες²¹⁹. Στο σημείο που εφάπτονται, όπου δηλαδή το $MC=AC$, το κόστος βρίσκεται στο κατώτατο επίπεδό του, κι εκεί στοχεύει κατά τη παραγωγή μια επιχείρηση/οργανισμός. «Όταν το οριακό κόστος είναι στο χαμηλότερο σημείο της καμπύλης οριακού κόστους, τότε το οριακό προϊόν είναι στο υψηλότερο σημείο της καμπύλης οριακής παραγωγής»²²⁰.

Σχήμα 5²²¹.

2.3.2.2. Ο Νόμος της Φθίνουσας Απόδοσης

Το επίπεδο της παραγωγής καθορίζει το κόστος αυτής, με υποβόσκον στόχο το ελάχιστο δυνατό κόστος των εισροών που συνδυάζονται²²², ανεξαρτήτως του είδους της επιχείρησης/οργανισμού, ιδιωτικής ή δημόσιας²²³. Κι αυτό διότι είτε εκμεταλλευτεί ως κέρδος τους εναπομείναντες πόρους της η επιχείρηση, είτε τους επαναδιαθέσει σε άλλες δραστηριότητες, βγαίνει κερδισμένη²²⁴. Οι φθίνουσες

²¹⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 312-3)

²¹⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 315)

²¹⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 317-20)

²¹⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 323)

²²⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 329)

²²¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 321)

²²² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 324)

²²³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 328)

²²⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 328)

αποδόσεις του μεταβλητού συντελεστή παραγωγής, όπως της εργασίας, συνεπάγονται αυξανόμενο οριακό κόστος στη βραχυχρόνια περίοδο²²⁵.

2.3.2.3. Οι Αποφάσεις και το Κόστος Ευκαιρίας.

Η αναγνώριση πως οι παραγωγικοί πόροι είναι περιορισμένοι, έχει άμεση επίδραση στη κατανόηση του τρόπου λήψης αποφάσεων²²⁶. Κάθε απόφαση, περικλείει κάποιο επιπρόσθετο κόστος που ονομάζεται Κόστος Ευκαιρίας, αντιπροσωπεύει την ή τις επιλογές που χάνουμε σε σχέση με αυτή που αποφασίσαμε να πραγματοποιήσουμε και «περιλαμβάνει όλες τις δυνατές συνέπειες, είτε αφορούν χρήματος μεταβιβάσεις είτε όχι»²²⁷. Είναι η απώλεια των παραγωγικών πόρων, που δεν χρησιμοποιήθηκαν με άλλους τρόπους²²⁸ «σε ένα κόσμο σπανιότητας»²²⁹. Αν δεν παραμετροποιηθούν όλα τα κόστη, λογιστικά μπορεί κάποια δραστηριότητα να έχει όφελος, οικονομικά όμως, ζημία (κρυφά κόστη)²³⁰.

2.3.3. Θεωρία Παιγνίων, Αποφάσεις και Αβεβαιότητα.

Το σύνολο των πιθανών αποφάσεων, η περιπλοκότητα των συσχετισμών και τα πιθανά κόστη ευκαιρίας, οδηγούν στην ύπαρξη αβεβαιότητας στην οικονομική, που συνεπάγεται κίνδυνο²³¹. Επί τη βάση αυτής της αβεβαιότητας έχουμε το σχηματισμό στρατηγικής στη λήψη αποφάσεων²³², με τη θεωρία παιγνίων να καλύπτει τις αντιδράσεις των μερών²³³.

2.3.3.1. Η Αποστροφή στο Κίνδυνο

Οι άνθρωποι, στις οικονομικές και όχι μόνο δραστηριότητες, «έχουν τη τάση να αποφεύγουν τις αβεβαιότητες σχετικά με το εισόδημα και τη κατανάλωση»²³⁴ που επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων. Σύμφωνα με τον ορισμό, «η αποστροφή κινδύνου, εκδηλώνεται όταν η δυσαρέσκεια από την απώλεια ενός ορισμένου ποσού εισοδήματος είναι μεγαλύτερη από την ευχαρίστηση που θα αποκόμιζε κανείς, αν κέρδιζε το ίδιο ποσό εισοδήματος»²³⁵.

Αν θέσουμε ως βάση της αναφοράς μας τη χρησιμότητα, τότε η αποστροφή στο κίνδυνο νοείται ως η αρνητική προσδοκώμενη αξία χρησιμότητας, η οποία προκύπτει από τη διαφορά της ικανοποίησης από ένα Α ποσό κέρδους (ή κατάσταση) μείον την ικανοποίηση που χάνεται από την απώλεια Β ποσού (ή κατάσταση)²³⁶.

---

²²⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 327)

²²⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 337)

²²⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 338)

²²⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 342)

²²⁹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 338)

²³⁰ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 340)

²³¹ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), pp. 476-7)

²³² (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 476)

²³³ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 496)

²³⁴ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 486)

²³⁵ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 486)

²³⁶ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 487)

Αν τώρα θέσουμε ως βάση την αναφορά μας στη κατανάλωση, τότε η αποστροφή στο κίνδυνο έχει να κάνει με την προτίμηση ενός βέβαιου επιπέδου κατανάλωσης από ένα αβέβαιο με τις ίδιες μέσες τιμές περίπου²³⁷.

«Οι δραστηριότητες που μειώνουν τις αβεβαιότητες της κατανάλωσης, οδηγούν σε βελτίωση της οικονομικής ευημερίας»²³⁸.

Τρίτο Κεφάλαιο: Η Αγορά της Ασφάλειας και η Αστυνόμευση

Όπως έχει αναφερθεί και στο Κεφάλαιο 1, χωρίς τους κανόνες του κοινωνικό-οικονομικού παιχνιδιού (θεσμούς) δεν είναι δυνατή η επίτευξη της κοινωνικής, οικονομικής και ατομικής ευημερίας και παύει να υφίσταται το ατομικό όφελος που οδηγεί σε πρώτη φάση στη δημιουργία της κοινωνίας. Το Κράτος έρχεται να επιβάλει αυτούς τους κανόνες στα μέλη της κοινωνίας μέσω των οργάνων του και των κυρώσεων, σύμφωνα με το δικαίωμα άσκησης νόμιμης βίας στα μέλη του, για την ύπαρξη δικαιοσύνης, τη διατήρηση της τάξης, την εφαρμογή των κανόνων δικαίου, την προστασία των ελευθεριών, και τελικώς την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και προόδου.

Διότι, θα ήτο εξαιρετικά απίθανο τα μέλη αυτής της κοινωνίας να συμβιώσουν από εθελοντική βάση και μόνο. Σκεφτείτε, ποιος θα αποφάσιζε για τους θεσμούς; Ποιος θα όριζε τι είναι επιτρεπτό και τι όχι; Ποια θα ήτο τα όρια της ελευθερίας; Πως θα καθορίζονταν η διυποκειμενική αντίληψη της Δικαιοσύνης; Πως θα προστατεύονταν οι ελευθερίες που έχουμε δεδομένες και τα δικαιώματά μας; Ποιος θα είχε δίκιο σε μια διαμάχη;

Ένα από τα όργανα του Κράτους είναι η Αστυνομία, ο σωματειακός φορέας δράσης ή αλλιώς ο αστυνομικός οργανισμός²³⁹, τα μέλη του οποίου συντονίζονται για την επίτευξη ενός σκοπού²⁴⁰, αυτού της προσφοράς υπηρεσιών εσωτερικής ασφαλείας ή αλλιώς αστυνόμευσης²⁴¹, στα μέλη της κοινωνίας, τους πολίτες του κράτους, αλλά και τους επισκέπτες/τουρίστες. Φυσικά η Αστυνομία δεν προσφέρει τις υπηρεσίες ασφαλείας μόνη της. Το αγαθό της Ασφάλειας, όπως ονομάζεται, αποτελείται από το άθροισμα, τόσο των επιμέρους όσο και της συνδυαστικής προσφοράς υπηρεσιών από την Αστυνομία, το Λιμενικό, τη Πυροσβεστική και την Αρχή της Δικαιοσύνης με το σύνολο των τυπικών και άτυπων θεσμών²⁴² να αποτελούν το υπόστρωμα λειτουργίας των προαναφερόμενων. Η αναφορά στις υπηρεσίες ασφαλείας θα έχει να κάνει με τις παρεχόμενες υπηρεσίες της Αστυνόμευσης στη συνέχεια, εκτός κι αν λεχθεί διαφορετικά.

²³⁷ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 288)

²³⁸ (Samuelson & Nordhaus, 2000 (1948), p. 488)

²³⁹ (Giblin, 2017, p. 16)

²⁴⁰ (Μαντζαβίνος, 2006, p. 156)

²⁴¹ (Giblin, 2017, pp. 318-23)

²⁴² (Giblin, 2017, p. 137)

3.1 Περί Αστυνομίας και Αστυνόμευσης

Η Ασφάλεια που παρέχεται στη κοινωνία από την Αστυνόμευση, αποτελεί ένα μη-γνήσιο δημόσιο αγαθό, που παρέχει το κράτος στους πολίτες του, διαμορφώνοντας και μεταβάλλοντας δυναμικά τα όρια της ευημερίας τους, επηρεάζοντας την ατομική συμπεριφορά τους²⁴³ και ακολούθως την κοινωνική ευημερία, μέσω της μείωσης του κοινωνικού κόστους από τη μείωση των εγκλημάτων²⁴⁴. Και μάλιστα, προχωράει κι ένα βήμα παρακάτω, διότι και η ηθική επηρεάζει τις ατομικές συμπεριφορές²⁴⁵, με το να επιδιώκει να φέρει σε συμμόρφωση (ενώπιον της Δικαιοσύνης) όσους απέκλιναν²⁴⁶, δηλαδή τους παραβάτες/εγκληματίες²⁴⁷, με κάθε μέσο που το Κράτος έχει τη δυνατότητα να διαθέσει.

Ο όρος «έγκλημα» χρησιμοποιείται για κάθε παράβαση που ορίζεται στους τυπικούς θεσμούς και δεν αφορά μόνο τα εγκλήματα με τη στενή έννοια όπως, ληστείες, κλοπές, ανθρωποκτονίες αλλά περιλαμβάνει και την φοροδιαφυγή και άλλα²⁴⁸. Εμείς εδώ θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο έγκλημα για όλες εκείνες τις παραβάσεις όπου η Αστυνομία έχει οριστεί ως υπεύθυνη να δράσει, να προστατεύσει του πολίτες και να συμμορφώσει τους αποκλίνοντες.

3.1.1. Ο Λόγος Ύπαρξης της Αστυνόμευσης.

Η Αστυνόμευση είναι μια δραστηριότητα «ανθρώπων και πληροφοριών», στο πυρήνα της²⁴⁹, με το αγαθό της ασφάλειας που παράγεται εντός ενός κράτους, να επηρεάζει αυτό των γειτονικών και μη²⁵⁰. Σύμφωνα με τον Colquhoun²⁵¹, ο ορισμός της αστυνόμευσης είναι περίπλοκος, «είναι όλες εκείνες οι ρυθμίσεις/κανονισμοί σε μια χώρα/κράτος που εφαρμόζονται για την άνεση, την ευκολία και την ασφάλεια των κατοίκων», συνεχίζοντας πως κύρια δραστηριότητά της αστυνομίας είναι η αποτροπή. Ποιο απλά, ο στόχος της Αστυνόμευσης είναι η μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας²⁵².

Αναδιοργανώνοντας όσα ειπώθηκαν στο Κεφάλαιο 1 αλλά και προηγουμένως, αυτό που θέλει να πετύχει το Κράτος, για να επιδιώξει την ευημερία, είναι επί της ουσίας να επηρεάσει, επιτυχώς και στοχευμένα, τη συμπεριφορά των μελών του μέσω της Αστυνόμευσης²⁵³. Η επιτυχία της Αστυνόμευσης λοιπόν, επιδιώκεται: α) διατηρώντας τη κοινωνική ειρήνη²⁵⁴ (ή τάξη πιο σύνηθες), β) επιβλέποντας την εφαρμογή των κανόνων δικαίου, εστιάζοντας σε όσους αποκλίνουν²⁵⁵, γ) προστατεύοντας τα μέλη της κοινωνίας, από όσους θέλουν να τα βλάψουν, κυρίως υπό την έννοια της Αρχής της Βλάβης του Mill, αλλά και με βάση το υφιστάμενο δίκαιο και δ) επιλύοντας

²⁴³ (Giblin, 2017, pp. 205-6) (McLaughlin, 2007, p. 71) (Winter, 2008, p. 11)

²⁴⁴ (Winter, 2008, p. 8)

²⁴⁵ (Χατζής, 2010, p. 460)

²⁴⁶ (Giblin, 2017, pp. 307-24)

²⁴⁷ (Stigler, 1974, p. 56)

²⁴⁸ (Becker, 1974, pp. 2-3)

²⁴⁹ (Rogers & Bernhard, 2018, p. 1)

²⁵⁰ (Greive, 2015, p. 18)

²⁵¹ (Wankhade & Weir, 2015)

²⁵² (Czabanski, 2008, p. 8)

²⁵³ (Giblin, 2017, p. 66) (McLaughlin, 2007, p. 71) (Stigler, 1974, p. 55)

²⁵⁴ (Giblin, 2017, p. 34)

²⁵⁵ (McLaughlin, 2007, p. 50)

οποιοδήποτε άλλο πρόβλημα προκύψει στη κοινωνία και δεν υφίσταται κάποια άλλη αρχή, οργάνωση, φορέας που να ασχολείται μαζί του²⁵⁶.

Αυτό που πετυχαίνει μέσω της Αστυνόμευσης το Κράτος, είναι οι πολίτες i) να πραγματοποιούν το βιοτικό τους συμφέρον χωρίς να βλάπτουν τα υπόλοιπα (Αρχή Βλάβης Mill), ii) να διασφαλίζονται τα περιουσιακά δικαιώματα, το δίκαιο των συμβάσεων και γενικότερα η Δικαιοσύνη, τα Δικαιώματα και οι Ελευθερίες, για τα οποία καμία εθελοντική βάση δεν είναι αρκετή να τα προστατεύσει, iii) να υφίσταται ένα παραγωγικό παιχνίδι κατανομής του πλούτου και iv) να δημιουργείται η απαραίτητη εμπιστοσύνη στο σύστημα, ώστε να διατηρούνται θεμιτές προσδοκίες για το πως θα συνεχίσουν να δρουν τα υπόλοιπα μέλη²⁵⁷ και να δικαιολογείται η δέσμευση μέρους της ελευθερίας τους υπό τη μορφή φόρων, που μεταφράζονται σε πόρους για την Αστυνόμευση²⁵⁸.

Βέβαια υπάρχει και η αντίθετη αντίληψη, όπου η Αστυνομία «υπηρετεί συγκεκριμένα μέλη της κοινωνίας σε βάρος των άλλων», επιβάλλοντας «ταξική, φυλετική, πολιτιστική και σεξιστική ανισότητα»²⁵⁹. Όμως, όπως μας αναφέρει και ο P.Hirst²⁶⁰, η ύπαρξη της «Αστυνόμευσης είναι η προϋπόθεση για την κοινωνική συμβίωση υπό κοινωνικό-οικονομικές σχέσεις».

3.1.1.1. Ο Αντίλογος στην Αστυνόμευση

Στο πολύ ενδιαφέρον άρθρο του John D. Sneed²⁶¹, παρουσιάζεται μία εναλλακτική στο μονοπώλιο άσκησης νόμιμης βίας από το κράτος. Συνοπτικά, εν απουσία κράτους και επακόλουθα τυπικών θεσμών ή νόμων, οι άνθρωποι όντας σε κατάσταση αναρχίας με πλήρη ελευθερία κινήσεων, θα επέλεγαν μόνοι τους το τρόπο προστασίας τους αναλαμβάνοντας το κόστος. Ο καταμερισμός εργασίας θα υφίστατο και η ζήτηση για ασφάλεια θα οδηγούσε μία μερίδα ατόμων να οργανωθούν σε εταιρίες παροχής ασφάλειας, μικρές σε μέγεθος για να διατηρηθεί το αφήγημα της αναρχικής κοινωνίας, κι ασχέτως καπιταλιστικής ή κομμουνιστικής οργάνωσης της οικονομίας²⁶². Επιπλέον στην ελεύθερη αυτή αγορά, θα ανταγωνίζονται οι πάροχοι, όπου για λόγους οικονομίας και μεγιστοποίησής κέρδους, θα καταλήξουν σε ένα σετ διαδικασιών και κανόνων, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου σύλληψης και επιβολής ποινής²⁶³. Ακόμα, για λόγους εξοικονόμησης πόρων θα είναι προς το συμφέρον των εταιριών να συνεργάζονται, αλλά και να χρησιμοποιούν διαιτητές (Δικαστές) όπου δεν μπορούν να συμφωνήσουν οι αντίδικοι δύο διαφορετικών εταιριών²⁶⁴, ενώ για την επιβολή ποινής, θα δημιουργηθούν αντίστοιχες εταιρίες παροχής²⁶⁵.

Καταλήγουμε λοιπόν, στο ότι η Αστυνόμευση, ασχέτως πολιτικής κατάστασης, ύπαρξης κράτους ή αναρχίας, είναι αναγκαία προϋπόθεση διαβίωσης σε μια κοινωνία ανθρώπων. Η ασφάλεια, μέχρι ένα σημείο μπορεί να αποτελέσει ατομική υπόθεση.

²⁵⁶ (McLaughlin, 2007, p. 69)

²⁵⁷ (Giblin, 2017, p. 206)

²⁵⁸ (Winter, 2008, p. 2)

²⁵⁹ (McLaughlin, 2007, pp. 59-60)

²⁶⁰ (McLaughlin, 2007, p. 79)

²⁶¹ (Sneed, 1977, p. 117)

²⁶² (Sneed, 1977, p. 118)

²⁶³ (Sneed, 1977, pp. 119,121)

²⁶⁴ (Sneed, 1977, p. 120.122)

²⁶⁵ (Sneed, 1977, p. 123)

Από εκεί και πέρα, χρειάζεται να παράσχετε από εξειδικευμένα άτομα, των οποίων τη παροχή η κοινωνία αποδέχεται και επικουρεί. Είναι προς το συμφέρον της κοινωνίας, ο περιορισμός μέρους της ελευθερίας των ατόμων, για να μην επιστρέψουμε στην εποχή όπου δίκιο ήταν αυτό του ισχυρότερου κάθε φορά.

3.1.2. Η Λειτουργία της Αστυνόμευσης

Η Αστυνόμευση, μία κυρίως ανθρωποκεντρική δραστηριότητα²⁶⁶, δαπανά ορισμένους από τους περιορισμένους πόρους της κοινωνίας για την περίπλοκη λειτουργία της²⁶⁷, επηρεάζοντας δυναμικά τη συμπεριφορά των πολιτών, ιδιαιτέρως μεταβάλλοντας τις προτιμήσεις τους²⁶⁸. Ο παράγοντας εργασία (ανθρωπό-ώρες εργασίας – ανθρώπινο κεφάλαιο) είναι ο πιο σημαντικός²⁶⁹ και ο πιο κοστοβόρος, με το 80% περίπου των προϋπολογισμών, διεθνώς, ν' αφορά το ανθρώπινο δυναμικό²⁷⁰. Και το πραγματοποιεί αυτό με διττό τρόπο. Αφενός μεταβάλλει έμμεσα το μείγμα κινήτρων-συμπεριφορών σε όσους δεν έχουν αποκλίνει/παρανομήσει με βάση τους τυπικούς θεσμούς, δια της αύξησης του κινδύνου περιστολής της ατομικής ή/και οικονομικής ελευθερίας των επίδοξων λογικών απατεώνων και μη²⁷¹. Οικονομικά μιλώντας μεταβάλλει το Κόστος Ευκαιρίας. Αφετέρου αλλάζει άμεσα τις συνθήκες διαβίωσης των μελών της κοινωνίας που δεν επιθυμούν να παρανομήσουν/αποκλίνουν και θέλουν να ζήσουν τη ζωή τους²⁷². Μειώνοντας επί της ουσίας το κίνδυνο που αντιμετωπίζουν από μη τυχαία γεγονότα και καταστάσεις και το κόστος αυτών, όπως από μια διάρρηξη.

Ωστόσο, η σχέση δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων δεν είναι σαφή στην Αστυνόμευση²⁷³. Και οι πληροφορίες σχετικά με την εγκληματικότητα, δεν είναι, αποκλειστικό προνόμιο του οργανισμού²⁷⁴. Η Σύγχρονη Αστυνομία χρειάζεται να αναγνωρίζει, συσχετίζει και αφομοιώνει εύκολα τις διεθνείς και εγχώριες αλλαγές στη κουλτούρα, τη τεχνολογία και τη πληροφορία²⁷⁵, για τη διατήρηση της νομιμότητά της στο βλέμμα της κοινωνίας.

3.1.3. Οικονομική Προσέγγιση της Αστυνόμευσης

Οικονομικά μιλώντας, οι υπηρεσίες που παρέχονται από την Αστυνόμευση και τη Δικαιοσύνη στα πλαίσια του αγαθού της ασφάλειας, επηρεάζουν (άμεσα) τη λήψη αποφάσεων των οικονομικών μονάδων της αγοράς (των πολιτών της κοινωνίας)²⁷⁶ και (έμμεσα) μέσω των εξωτερικοτήτων τους το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας της κοινωνίας²⁷⁷. Παρότι βέβαια, αποδέκτες των υπηρεσιών της Αστυνόμευσης, είναι το σύνολο της κοινωνίας, αυτό δεν σημαίνει ότι όλοι

---

²⁶⁶ (Pyle, 1983, p. 3)

²⁶⁷ (Giblin, 2017, p. 121)

²⁶⁸ (Wankhade & Weir, 2015, p. 4)

²⁶⁹ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 12)

²⁷⁰ (Neyroud, 2015, p. 161) (Dadds & Scheide, 2000, p. 2)

²⁷¹ (Giblin, 2017, p. 79) (Ehrlich, 1974, p. 83)

²⁷² (Giblin, 2017, p. 66) (McLaughlin, 2007, p. 80)

²⁷³ (Giblin, 2017, p. 122)

²⁷⁴ (Rogers & Bernhard, 2018, p. 5)

²⁷⁵ (Fisher & Phillips, 2015, p. 29) (Neyroud, 2015, p. 162)

²⁷⁶ (Becker, 1974, p. 9) (Ehrlich, 1974, p. 83)

²⁷⁷ (Berith, 2017, p. 12)

απολαμβάνουν, το ίδιο επίπεδο παροχών πολλώ δε μάλλον το βέλτιστο ποιοτικά. Επιπλέον αναλόγως της περιοχής και της πυκνότητάς της, μεταβάλλεται το κόστος της παρεχόμενης Αστυνόμευσης²⁷⁸.

Ο στόχος είναι η κοινωνία, μέσω της Αστυνόμευσης, να επιτύχει εκείνο το επίπεδο συμμόρφωσης/επιβολής που μπορεί να «αντέξει» οικονομικά, σε συνάρτηση με τους διαθέσιμους πόρους²⁷⁹. Όμως, όταν δεν ορίζονται σαφώς τα κόστη των δραστηριοτήτων συμμόρφωσης/επιβολής, όπως του ελέγχου ενός ατόμου, κι όταν σε ετήσια βάση η ανάλυση αφορά την ποσοτική προσέγγιση των ενεργειών επιβολής, ποιο είναι το επίπεδο αυτό²⁸⁰; Ακόμα, όταν δεν είναι γνωστό τόσο το κόστος των εισροών όσο και το κόστος του ίδιου του εγκλήματος, πως μπορεί να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα μιας ενέργειας στην καταπολέμηση αυτού²⁸¹; Το ζήτημα, βέβαια, δεν είναι απλό. Δεν έχει σημασία πόσοι πόροι δαπανούνται για κάποια δραστηριότητα, όπως μια περιπολία σε έναν τομέα, αν δεν μπορεί να μελετηθεί και η άλλη πλευρά της εξίσωσης, το όφελος αυτής δηλαδή²⁸².

3.1.4. Οργανωτική Προσέγγιση της Αστυνόμευσης

Μέχρι στιγμής αναφερόμαστε στην «Αστυνομία», όπως συνήθως και οι περισσότερες δημόσιες αναφορές σε αυτή, ωσάν να αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο, κατά το μακρο-οικονομικό επίπεδο της Οργανωτικής Θεωρίας²⁸³. Ενώ μικρο-οικονομικά, ο Οργανισμός αυτός είναι περίπλοκος με τη λειτουργία του να μην είναι αποτέλεσμα κάποια μίας πράξης, αλλά του οργανωτικού πλαισίου του²⁸⁴. Κάθε Αστυνομικός Οργανισμός χαρακτηρίζεται, πέρα του νομοθετικού πλαισίου του, από τη δομή του η οποία και καθορίζει τη λειτουργία του²⁸⁵. Η δομή αυτή, στην οποία γίνεται ο καταμερισμός της εργασίας και των περιορισμένων πόρων, διακρίνεται σε κάθετη, οριζόντια και χωρική²⁸⁶. Ο σκοπός της Αστυνόμευσης, επιδιώκεται από τους επιμέρους στόχους και σκοπούς των διάφορων τμημάτων εντός του οργανισμού²⁸⁷.

Όπως όμορφα δανειζόμαστε από τον Giblin J. M.²⁸⁸, που μας μεταφέρει τις θέσεις των Porter, Lawler & Hackman, «Οι Αστυνομικοί Οργανισμοί συνδυάζουν άτομα ή ομάδες (ατόμων) που ακολουθούν/επιδιώκουν κάποιο κοινό σκοπό/στόχο με το να διαχωρίζουν/μοιράζουν και συντονίζουν τη δουλειά (δομή) και να λειτουργούν σε βάθος χρόνου (ανθεκτικότητα-αντοχή)». Όμως δεν ήταν από πάντα παρούσα η Αστυνομία όπως την έχουμε στο νου και σίγουρα η μελέτη της Επιστήμης της Αστυνόμευσης δεν ήταν/είναι πάντα στο προσκήνιο. Πληροφοριακά, ο Πρώτος Αστυνομικός Οργανισμός είναι, καθώς συνεχίζει να υφίσταται, η «London Metropolitan Police Dept.» που σχηματίστηκε το 1829²⁸⁹. Μάλιστα στην Αγγλία, η

---

²⁷⁸ (Pyle, 1983, p. 154)

²⁷⁹ (Stigler, 1974, p. 56)

²⁸⁰ (Stigler, 1974, pp. 60-2)

²⁸¹ (Czabanski, 2008, p. 18)

²⁸² (Czabanski, 2008, p. 18)

²⁸³ (Giblin, 2017, p. 24)

²⁸⁴ (Giblin, 2017, pp. 24-5)

²⁸⁵ (Giblin, 2017, p. 28)

²⁸⁶ (Giblin, 2017, pp. 28,35)

²⁸⁷ (Giblin, 2017, pp. 29,32)

²⁸⁸ (Giblin, 2017, p. 29)

²⁸⁹ (Giblin, 2017, p. 39)

ίδια η έννοια του αστυνομικού πλάσθηκε, καθώς έπρεπε να συμβαδίζει με τα πολιτιστικά της στοιχεία²⁹⁰.

Όσο μεγαλύτερος ένας Αστυνομικός Οργανισμός, τόσο πιο πολύπλοκη και η δομή τους. Κι αυτό, έχει επίπτωση στη απόδοση του, στις εργασιακές σχέσεις, στις συμπεριφορές των υπαλλήλων²⁹¹, αλλά και στο κόστος του²⁹². Βασικές συνιστώσες, ο οργανωσιακός έλεγχος και η επικοινωνία δια μέσω των οποίων συντονίζονται οι δραστηριότητες²⁹³.

3.1.4.1. Δομική Σύνθεση: Κάθετη, Οριζόντια και Χωρική.

Η Κάθετη ιεραρχική δομή, που κυρίως καθορίζεται με βάση τη τιτλοθεσία στρατιωτικού τύπου για τη διανομή της επίσημης εξουσίας, αποτελείται από τρία μέρη²⁹⁴.

1. Το Λειτουργικό Πυρήνα²⁹⁵: που περιλαμβάνει το προσωπικό του οργανισμού σε επίπεδο «δρόμου», όπως των περιπολιών, των οποίων οι ενέργειες έχουν άμεσο αντίκτυπο. Γενικότερα τα μέλη του οργανισμού (αστυνομικοί) μεταμορφώνουν τις εισροές (παραβάτης) σε εκροές (σύλληψη).
2. Τη Μεσαία Γραμμή²⁹⁶: που περιλαμβάνει το προσωπικό που εποπτεύει και αξιολογεί, τη πρώτη γραμμή, όπως επόπτες & διοικητές τμημάτων, παρεμβαίνοντας όπου χρειάζεται για την επίτευξη των έργων που έχουν στοχοθετηθεί.
3. Και τη Στρατηγική Κορυφή²⁹⁷: που αποτελείται από ένα στενό πυρήνα ατόμων, όπου δημιουργείται ο στρατηγικός σχεδιασμός και παράγεται η υψηλή πολιτική του οργανισμού. Επί της ουσίας αποτελείται από σημαντικούς πολιτικούς δρώντες που εξ ορισμού έρχονται σε επαφή με άλλου δρώντες του περιβάλλοντος, όπως πολιτικούς, κοινοτικούς αρχηγούς κ.α..

Η οριζόντια ιεραρχική δομή, αφορά τον βαθμό ειδίκευσης του προσωπικού, όπως το προσωπικό ειδικών μονάδων (τμήμα ανηλίκων) και του είδους αυτού, ένας διαχωρισμός μεταξύ πολιτικών υπαλλήλων (αναλυτές, στατιστικολόγοι, κτλπ) και ορκωτών (οι έχοντες το δικαίωμα να φέρουν σπλιισμό)²⁹⁸.

Η χωρική ιεραρχική δομή, έχει να κάνει με τα διαφορετικά λειτουργικά μέρη του οργανισμού, όπως τις μονάδες, τις ομάδες/περιπολίες, τα Τμήματα, τις Διευθύνσεις κτλπ²⁹⁹.

---

²⁹⁰ (McLaughlin, 2007, pp. 2-3)

²⁹¹ (Giblin, 2017, p. 50), περισσότερα στη σελίδα p. 55

²⁹² (Giblin, 2017, p. 56)

²⁹³ (Giblin, 2017, p. 69)

²⁹⁴ (Giblin, 2017, pp. 50-2)

²⁹⁵ (Giblin, 2017, pp. 52-3)

²⁹⁶ (Giblin, 2017, pp. 52-3)

²⁹⁷ (Giblin, 2017, p. 53)

²⁹⁸ (Giblin, 2017, pp. 57-61)

²⁹⁹ (Giblin, 2017, pp. 63-65)

3.1.4.2. Το Αστυνομικό Προσωπικό

Ο Αστυνομικός υπάλληλος, εσφαλμένα θεωρείται ότι εκτελεί εργασίες ρουτίνας³⁰⁰. Το εύρος των εργασιών, κυμαίνεται από απλές, έως εξαιρετικά ασυνήθιστες και απρόβλεπτες³⁰¹, όπου θα πρέπει να τις προσεγγίσει με βάση το σύνολο των τιθέμενων διαδικασιών και της υφιστάμενης νομοθεσίας. Επί της ουσίας είναι ένας υπάλληλος επίλυσης προβλημάτων/καταστάσεων³⁰², ο οποίος αναμένεται, όπως οι γιατροί & οι μηχανικοί, σε κάθε στιγμή «να διατηρεί υψηλά στάνταρ... ..να αφοσιώσει τον εαυτό του στο Δημόσιο Συμφέρον... ..να διαθέτει ένα κώδικα ηθικής και ιδιαίτερες δεξιότητες»³⁰³. Ο οποίος επίσης, κατά κύριο λόγο έρχεται σε αρνητική επαφή με τη κοινωνία, «αντιμετωπίζοντας πολίτες που αντιπροσωπεύουν θύματα, θύτες, μάρτυρες»³⁰⁴.

Ο Αστυνομικός, έχει, από τη φύση της εργασίας του, εξαιρετικά σημαντική ελευθερία κινήσεων και αυτονομία³⁰⁵, ενώ βασίζεται κυρίως στην εξαναγκαστική δύναμη για την συμμόρφωση των πολιτών, όταν η νομότυπη εξουσία αποτύχει³⁰⁶ και η ηθική εξουσία δεν μπορεί να φέρει ένα κοινά αποδεκτό αποτέλεσμα στα μέρη που εμπλέκονται³⁰⁷. Είναι ένας εργαζόμενος, του τομέα παροχής υπηρεσιών³⁰⁸, όπου η καθημερινότητα μπορεί να είναι τόσο αποκλίνουσα ώστε να μην εμπίπτει σε κάποιο/ους τυποποιημένους κανόνες³⁰⁹ με την εποπτεία να είναι κυρίως απύσχα³¹⁰. Είναι η πηγή του ποινικού νόμου, υπό την έννοια ότι η δική του απόφαση θα κρίνει την εξέλιξη μιας κατάστασης³¹¹. Όμως βρίσκεται και σε ένα στρεσογόνο περιβάλλον³¹², που οδηγεί ακόμα και το 20+% του προσωπικού στο λεγόμενο «burnout», όπως έχει διαπιστωθεί από έρευνες³¹³.

3.1.4.3. Η Αστυνομική Κουλτούρα³¹⁴

Όπως σε κάθε οργανισμό, έτσι και εδώ, δεν θα μπορούσε να απουσιάζει η «αστυνομική κουλτούρα». Αποτελεί επί της ουσίας μία εργαλειοθήκη καθοδήγησης και αποδεκτών πρακτικών που συναρτάται με περιστασιακούς παράγοντες και ατομικές συμπεριφορές. Η επιτυχία των επιμέρους σκοπών του οργανισμού, εξαρτώνται από την κουλτούρα, καθώς οι top-bottom οδηγίες αναγκαστικά φιλτράρονται μέσω αυτής, οδηγώντας μια νέα οδηγία/πρακτική στη λήθη αν δεν θεωρηθεί βιώσιμη³¹⁵. Και βεβαίως, υφίσταται υποκουλτούρες, ανταγωνιστικές ή συγκρουσιακές και μη³¹⁶, όπως μεταξύ αστυνομικών του δρόμου, των γραφείων, των

³⁰⁰ (Giblin, 2017, p. 71)

³⁰¹ (Giblin, 2017, p. 72)

³⁰² (Giblin, 2017, p. 72) (Green, 2018, p. 51)

³⁰³ (Giblin, 2017, p. 84)

³⁰⁴ (Giblin, 2017, pp. 116-7) (McLaughlin, 2007, pp. 31,36)

³⁰⁵ (Giblin, 2017, pp. 324-5) (McLaughlin, 2007, p. 51)

³⁰⁶ (Giblin, 2017, pp. 318-9) (McLaughlin, 2007, p. 36)

³⁰⁷ (McLaughlin, 2007, p. 36)

³⁰⁸ (Giblin, 2017, p. 325)

³⁰⁹ (Giblin, 2017, p. 323)

³¹⁰ (Giblin, 2017, p. 325)

³¹¹ (McLaughlin, 2007, p. 52)

³¹² (Giblin, 2017, p. 348)

³¹³ (Giblin, 2017, p. 353)

³¹⁴ (Giblin, 2017, p. 116) (McLaughlin, 2007, p. 54)

³¹⁵ (McLaughlin, 2007, p. 56)

³¹⁶ (Cockcroft, 2019, p. 32)

πτυχιούχων και των αξιωματικών, ώστε να δρουν διαφορετικά αναλόγως των οδηγιών³¹⁷.

3.1.5. Η Αστυνόμευση είναι Πολιτική

Καθώς η Αστυνόμευση, είναι επί της ουσίας μια εκτελεστική δραστηριότητα, που εφαρμόζει τη νομοθεσία που θεσπίζει ο Νομοθέτης, μπορούμε να πούμε πως είναι πολιτική³¹⁸. Η έννοια «πολιτική» έχει να κάνει με το ότι η Αστυνόμευση αποτελεί παρεπόμενο «της άσκησης των καθηκόντων» αυτών που είναι επιφορτισμένοι με αυτή τη δραστηριότητα³¹⁹. Η Αστυνόμευση επηρεάζεται και διαμορφώνεται από πλήθος, συχνά αντικρουόμενων, παραγόντων³²⁰, όπως «άτομα, ομάδες συμφερόντων, επαγγελματικούς οργανισμούς, άλλες υπηρεσίες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και κυβερνητικούς δρώντες»³²¹. Όμως η επιρροή είναι αμφίδρομη, καθώς και η Αστυνόμευση «δια της δραματουργικής» εμφάνισής της, «ως υπηρετούσα την κοινωνία», επιδιώκει να διατηρήσει ένα δημόσιο αποτελεσματικό προφίλ και να κερδίσει τη κοινωνική υποστήριξη³²².

3.2. Η Αγορά της Ασφάλειας ή του Εγκλήματος

Κάθε οικονομική δραστηριότητα, είτε παράνομη, είτε νόμιμη, αποφέρει κάποιο (αβέβαιο) κέρδος και επιφέρει κάποια απώλεια (κόστος ευκαιρίας, ποινή/κυρώσεις)³²³. Επί τη βάση πλήθους παραγόντων και κινήτρων, κάθε άτομο, επιλέγει το συνδυασμό εκείνο των δραστηριοτήτων που του αποφέρει το μεγαλύτερο όφελος, σύμφωνα με τη οικονομική Θεωρία της Επιλογής Υπό Συνθήκες Αβεβαιότητας και εν τέλει εξειδικεύεται³²⁴. Η εγκληματική συμπεριφορά είναι υποκείμενο στρατηγικού παιχνιδιού μεταξύ της Αστυνομίας, των εγκληματιών και των πολιτών³²⁵. Ενώ είναι σημαντικό να ειπωθεί πως το έγκλημα και η νόμιμη απασχόληση δεν είναι αμοιβαία αποκλειώμενες δραστηριότητες³²⁶.

Αυτό που μπορεί, πιο εύκολα και άμεσα, η Κοινωνία να μεταβάλει, είναι τα κίνητρα των ατόμων³²⁷. Και το πράττει όπως έχουμε αναφέρει και μέσω της Αστυνόμευσης. Μεταβάλλοντας το κόστος ευκαιρίας, δια της αύξησης του κόστους των εγκληματικών ενεργειών ή μείωσης της καθαρής αναμενόμενης χρησιμότητας³²⁸, οδηγείται το άτομο στο να συμπεριφέρεται νόμιμα ή πιο νόμιμα³²⁹, επειδή τον συμφέρει. Βεβαίως υπάρχουν και άλλοι μηχανισμοί που μπορεί να αξιοποιήσει το κράτος όπως την μείωση της ανεργίας³³⁰ και την αύξηση των κατώτατων μισθών³³¹.

³¹⁷ (McLaughlin, 2007, p. 57)

³¹⁸ (Worrall, 2014, p. 49)

³¹⁹ (Worrall, 2014, p. 49)

³²⁰ (Worrall, 2014, p. 51)

³²¹ (Worrall, 2014, p. 50)

³²² (Worrall, 2014, p. 49)

³²³ (Ehrlich, 1974, p. 70)

³²⁴ (Ehrlich, 1974, pp. 70-1, 73-9) (Freeman, 1999, p. 3538) (Eide, et al., 2006, p. 6)

³²⁵ (Freeman, 1999, p. 3532)

³²⁶ (Freeman, 1999, p. 3543)

³²⁷ (Ehrlich, 1974, p. 69)

³²⁸ (Stigler, 1974, p. 56) (Becker, 1974, p. 11) (Ehrlich, 1974, p. 77) (Eide, et al., 2006, p. 8)

³²⁹ (Becker, 1974, pp. 40-1) (Eide, et al., 2006, p. 10)

³³⁰ (Freeman, 1999, p. 3543)

³³¹ (Freeman, 1999, p. 3545) (Eide, et al., 2006, p. 11)

Η Αστυνόμευση είναι ένα μέσο αποτροπής από όλα όσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια κοινωνία³³².

Στα οικονομικά του εγκλήματος, γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η οικονομική προέκταση αυτού του κοινωνικού φαινομένου³³³. Το έγκλημα κοστίζει: πρώτον σε πόρους, δεύτερον σε όσους πέσουν θύματα, τρίτον για τους εγκληματίες και τέταρτον για την ίδια την κοινωνία³³⁴. Το πόσο κοστίζει βέβαια, δεν είναι απολύτως ξεκάθαρο³³⁵. Ωστόσο όσο πιο σοβαρή η παράβαση/έγκλημα, τόσο πιο δαπανηρή είναι³³⁶.

Υπάρχουν αρκετά μοντέλα οικονομικής μελέτης του εγκλήματος, άλλα πιο απλά, άλλα με περισσότερες μεταβλητές και υποθέσεις, που όμως συγκλίνουν σε ορισμένα σημεία. Εμείς εδώ θα χρησιμοποιήσουμε ως βάση της οικονομικής μελέτης του εγκλήματος το πρωταρχικό κανονιστικό μοντέλο, αυτό του Gary S. Becker (1968), αξιοποιώντας όπου είναι δυνατό και εφικτό, τη γνώση και τ' αποτελέσματα και των λοιπών σημαντικών συγγραφέων στο αντικείμενο.

3.2.1. Οικονομική Προσέγγιση του Κόστους των Εγκλημάτων

Αν κάτσουμε να αναρωτηθούμε τι κόστη επιφέρει το έγκλημα, είναι βέβαιο πως όσο περισσότερο το σκεφτούμε τόσα περισσότερα θα βρούμε. Ευτυχώς το έχουν κάνει άλλοι για μας. Μία ενδιαφέρουσα κατηγοριοποίηση είναι αυτή του Czabanski³³⁷, α) στο κόστος του ίδιου του εγκλήματος, β) στο κόστος απόκρισης της κοινωνίας στο έγκλημα και γ) στα κόστη αναμονής του εγκλήματος. Καθότι μπορεί πολύ εύκολα να επεκταθεί η συζήτηση, εκτός ορίων της παρούσας εργασίας, θα παραμείνουμε στα απολύτως αναγκαία δεδομένα για την ανάλυση μας.

Στην α) κατηγορία, περιλαμβάνονται τα κόστη που επωμίζεται το θύμα/τα και μέσω αυτού/ών η κοινωνία³³⁸ ως δυσοικονομίες³³⁹. Στην β) κατηγορία υπολογίζονται τα κόστη που αφορούν τις δημόσιες δαπάνες σχετικές με την αντιμετώπιση του εγκλήματος, μεταξύ άλλων και το προϋπολογισμό της Αστυνόμευσης, το αντιπροσωπευτικό ελάχιστο γνωστό κόστος³⁴⁰. Και στη γ) κατηγορία τα ιδιωτικά μέτρα αποτροπής του εγκλήματος, όπως κλειδαριές, συναγερμοί, ταξί τη νύχτα κτλπ³⁴¹. Αν θα μπορούσαμε να το παρουσιάσουμε σε εξίσωση θα ήταν: $Social\ Loss = C_{victim} + C_{society} + C_{personal}$ (1)

Σαφώς και είναι αδύνατο να υπολογιστεί το συνολικό κόστος του εγκλήματος για την κοινωνία, αν και υπάρχουν σημαντικοί λόγοι για την όποια προσπάθεια, όπως η διαπίστωση του εύρους της εγκληματικότητας, η κατηγοριοποίηση με βάση τη πραγματική σοβαρότητα των εγκλημάτων και η διεξαγωγή αναλύσεων κόστους-

³³² (Eide, et al., 2006, p. 14) (Giblin, 2017, p. 404)

³³³ (Czabanski, 2008, p. 5)

³³⁴ (Becker, 1974, pp. 2-4,13,30,35) (Czabanski, 2008, p. 9)

³³⁵ (Becker, 1974, p. 4)

³³⁶ (Stigler, 1974, p. 57)

³³⁷ (Czabanski, 2008, pp. 10-11)

³³⁸ (Czabanski, 2008, pp. 12-6)

³³⁹ (Becker, 1974, p. 5)

³⁴⁰ (Czabanski, 2008, p. 16)

³⁴¹ (Czabanski, 2008, p. 17)

οφέλους³⁴². Όμως είναι δυνατό και είναι προς το συμφέρον της κοινωνίας να γίνονται προσπάθειες μείωσής του³⁴³. Σύμφωνα με τη τυπική οικονομική θεωρία, θα υπάρξει φθίνουσα οριακή χρησιμότητα στη μείωση του εγκλήματος και μέχρι ένα σημείο θα είναι πάνω από το μέσο κόστος αυτού³⁴⁴. Το πιο θα είναι το πραγματικό όφελος όμως, από μια οποιαδήποτε μείωση εγκλήματος, είναι ένας πολύ-παραγοντικός συνδυασμός που δεν μπορεί να ασχοληθεί με την εξαγωγή του η παρούσα εργασία. Το σημαντικό είναι πως κάθε έγκλημα, κοστίζει στη κοινωνία και για κάθε έγκλημα που δεν διαπράττεται η κοινωνία κερδίζει.

3.2.2. Τα Οικονομικά του Εγκλήματος

Αυτό που μπορούμε να υποθέσουμε, για τον επίδοξο λογικό απατεώνα, τον υποψήφιο εγκληματία, είναι πως πράττει ύστερα από επιλογή του σταθμίζοντας το ρίσκο³⁴⁵, έχοντας σώας τας φρένας δια να αποφύγουμε το ακαταλόγιστο. Επί της ουσίας, κατά την θεωρία ορθολογικής επιλογής, ο υποψήφιος εγκληματίας «υπολογίζει το αναμενόμενο κόστος (EC) και το συγκρίνει με το αναμενόμενο όφελος (EB) του εγκλήματος πριν αποφασίσει να το διαπράξει»³⁴⁶. Ωστε, «εάν το καθαρό αναμενόμενο όφελος (NEB) είναι» θετικό, και σε σύγκριση με το κόστος ευκαιρίας του, η καλύτερη δυνατή επιλογή, θα το διαπράξει³⁴⁷. Εμάς, θα μας απασχολήσει το αναμενόμενο κόστος, το Κόστος του Εγκλήματος, το οποίο είναι και αυτό που επηρεάζει η Αστυνόμευση.

Η βασική εξίσωση του Κόστους του Εγκλήματος (EC), η αναμενόμενη ποινή, δηλαδή η τιμή του εγκλήματος, για τον εγκληματία είναι, σύμφωνα με τον Gary S. Becker³⁴⁸ κι επί τη βάση της συμπεριφοράς υπό αβεβαιότητα κατά το μοντέλο von Neumann-Morgenstern³⁴⁹: $EC = P \times PA \times PP \times PC \times PI$ (2) όπου,

- P = μέση επιβαλλόμενη ποινή
- PA= (υποκειμενική) πιθανότητα σύλληψης
- PP= πιθανότητα άσκησης ποινικής δίωξης
- PC= πιθανότητα καταδίκης
- PI= ποσοστό πραγματικής εκτέλεσης της ποινής

Η Αστυνόμευση, εκ της λειτουργίας της, επηρεάζει το PA και εν μέρει το PP όπου παίζει ρόλο το πως «δένει» μια υπόθεση από τα στοιχεία που συγκεντρώνει³⁵⁰. Τα P, PC, PI εξαρτώνται από τη Δικαιοσύνη, το δικονομικό σύστημα και το ποινικό κώδικα και τα πραγματικά δεδομένα. Επιπλέον, καθότι οι άνθρωποι επηρεάζονται από το κίνδυνο³⁵¹ και κυρίως επιθυμούν να αποφύγουν το κίνδυνο³⁵², είναι δηλαδή «risk-averse» αναλόγως με τις προσωπικές τους προτιμήσεις μπορεί να τους επηρεάζει

³⁴² (Czabanski, 2008, pp. 17-8,20)

³⁴³ (Czabanski, 2008, pp. 11,40-2)

³⁴⁴ (Czabanski, 2008, p. 52)

³⁴⁵ (Pyle, 1983, p. 12) (Eide, et al., 2006, pp. 8-10)

³⁴⁶ (Χατζής, 2010, p. 457)

³⁴⁷ (Χατζής, 2010, pp. 457,462) (Pyle, 1983, pp. 18-21)

³⁴⁸ (Χατζής, 2010, p. 458), δεν συνυπολογίζεται το κόστος της προσωπικής και κοινωνικής ηθικής, ενώ θεωρείται πως τα στατιστικά στοιχεία είναι ακριβή.

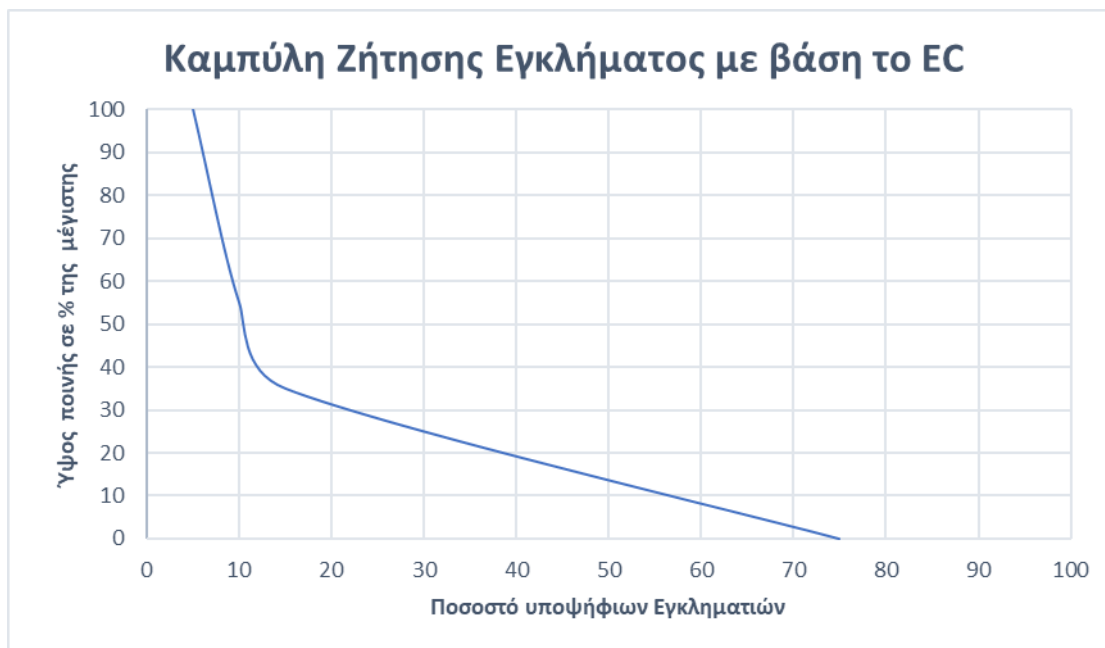
³⁴⁹ (Pyle, 1983, p. 10)

³⁵⁰ (Pyle, 1983, pp. 12-3)

³⁵¹ (Pyle, 1983, p. 22)

³⁵² (Sneed, 1977, p. 117)

περισσότερο μία ή περισσότερες εκ των PA, PP & PC της εξίσωσης³⁵³, με τη σημαντικότερη ωστόσο να φαίνεται πως είναι η PA κι ακολούθως η PP³⁵⁴.

Σχήμα 6³⁵⁵.

Στο ανωτέρω σχήμα, παρατηρούμε πως ακόμα και με βέβαιη διαφυγή, σ' ένα ανέξοδο έγκλημα, η ζήτηση για έγκλημα (Dc), είναι μηδενική για ένα ποσοστό ανθρώπων³⁵⁶. Αυτό οφείλεται στα ψυχικά κόστη, όπως α) η προσωπική ηθική του ατόμου, β) την ντροπή που δημιουργεί για την κοινωνία το επιλεγθέν έγκλημα και γ) στη διαφορετική πρόληψη της πιθανής ποινής σε σχέση με το κοινωνικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο του εν δυνάμει εγκληματία. Επίσης για ένα πολύ μικρό ποσοστό ατόμων, ασχέτως κόστους, θα διαπράξουν το έγκλημα που αποφάσισαν.

Βεβαίως, το συνολικό κόστος του επίδοξου εγκληματία δεν είναι μόνο η τιμή του εγκλήματος, το κόστος ευκαιρίας και η ψυχική του δυσφορία, αλλά και το κόστος των εξαρτημάτων, υλικών και του χρόνου που διαθέτει στον σχεδιασμό³⁵⁷ κι επηρεάζουν την τελική χρησιμότητα που θα αποκομίσει από το έγκλημα. Και δεν είναι για όλους τους επίδοξους εγκληματίες ίδια η επιρροή των PA & PP, κάποιιοι είναι πιο έξυπνοι από άλλους, ή απλώς έχουν καλύτερους δικηγόρους ή ξέρουν να ξεφεύγουν³⁵⁸.

³⁵³ (Winter, 2008, pp. 17-20)

³⁵⁴ (Χατζής, 2010, p. 463) (Pyle, 1983, pp. 12-3) (Winter, 2008, p. 11)

³⁵⁵ (Χατζής, 2010, p. 461)

³⁵⁶ (Χατζής, 2010, pp. 460-1)

³⁵⁷ (Eide, et al., 2006)

³⁵⁸ (Eide, et al., 2006, p. 11)

3.2.2.1. Η Καμπύλη Χρησιμότητας του Εγκληματία

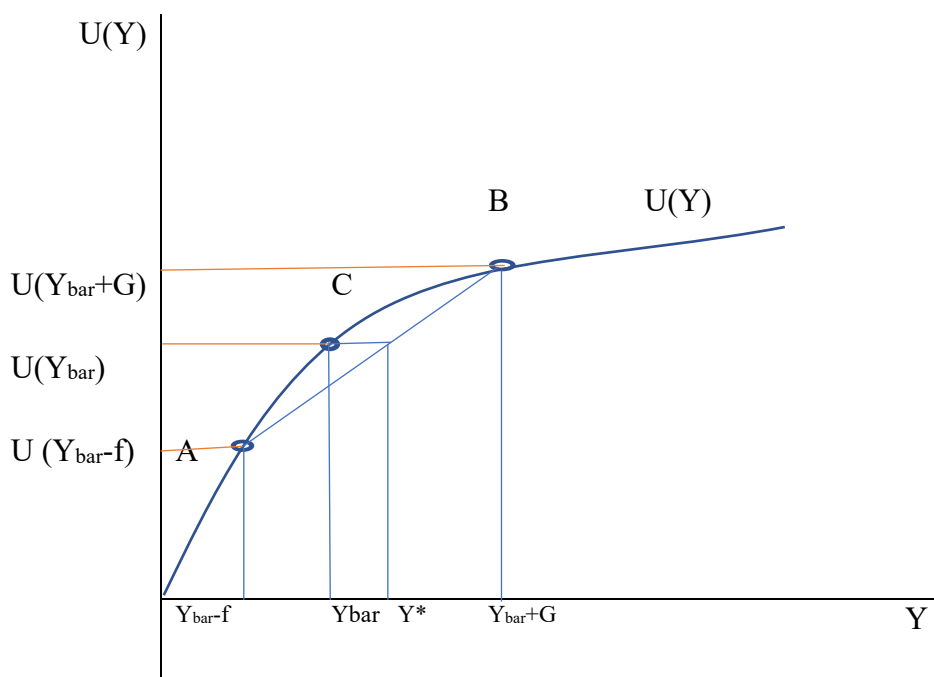
Επαναδιατυπώνοντας την (2) σε όρους αναμενόμενης χρησιμότητας από τη διάπραξη ενός εγκλήματος έχουμε³⁵⁹: $EU = p U (Y-f) + (1-p) U (Y+G)$ (3) όπου,

- EU = προσδοκώμενη χρησιμότητα του ατόμου
- p = υποκειμενική πιθανότητα σύλληψης και καταδίκης
- f = το χρηματικό ανάλογο της τιμωρίας εφόσον τιμωρηθεί / το κόστος του εγκλήματος δηλαδή σε μονάδες χρήματος
- Y = η τρέχουσα περιουσία
- G = τα κέρδη, πλεόνασμα, οφέλη από τη διάπραξη του εγκλήματος
- $U()$ = von Neumann-Morgenstern δείκτης χρησιμότητας, όπου αν $EU > U(Y) =$ έγκλημα, $EU < U(Y) =$ όχι έγκλημα, με το $U(Y)$ να αντιπροσωπεύει τη χρησιμότητα της εναλλακτικής επιλογής, το κόστος ευκαιρίας.

Δηλαδή: $EU > U (Y) \rightarrow U (G) > p U (f+G)$ (4)

Η Αστυνόμηση επηρεάζει το p και ως ένα βαθμό το f . Όσο μεγαλύτερο το p , τόσο πιο πιθανό είναι να μην συμφέρει η εγκληματική πράξη και τόσο πιο μεγάλη θα πρέπει να είναι η αναμενόμενη αμοιβή του εγκληματία για συνεχίσει σε αυτή την οδό³⁶⁰.

Κατά το πρωταρχικό μοντέλο του G.S.Becker, η καμπύλη χρησιμότητας εξάγεται ως ακολούθως για τα risk-averse άτομα, με Y_{bar} τη βέβαιη περιουσία δίχως έγκλημα³⁶¹:

Σχήμα 7

Η βέβαιη πραγματικότητα είναι το σημείο C, όπου ο εν δυνάμει εγκληματίας σκέφτεται αν θα διαπράξει το έγκλημα ή όχι. Το αν θα αναλάβει το ρίσκο εξαρτάται, όπως μας λέει ο D.J.Pyle³⁶², από την συμπεριφορά του προς το ρίσκο και τις υποκειμενικές για τον ίδιο, τιμές των f , p & G . Επιπλέον παίζει ρόλο και η φθίνουσα

³⁵⁹ (Pyle, 1983, p. 11)

³⁶⁰ (Freeman, 1999, p. 3538)

³⁶¹ (Pyle, 1983, p. 12)

³⁶² (Pyle, 1983, p. 11)

οριακή χρησιμότητα του εισοδήματος, ώστε για να δεχθεί το p , θα πρέπει f αρκετά μικρό σε σχέση με το G . Αν και το σχήμα αφορά τους risk-averse εν δυνάμει εγκληματίες, η φιλοσοφία είναι ίδια για κάθε τύπο, απλώς αλλάζει το όριο (Y^*) αναλόγως της περίπτωσης. Αναλόγως της τιμής του p , ο εγκληματίας θα επιλέξει να εγκληματήσει ή όχι. Η κίνηση είναι πάνω στην απόσταση AB . Αν $p=0$ τότε με την διάπραξη του εγκλήματος θα βρεθεί στο σημείο B . Αν όμως το $p>0$ αλλά όχι 100% τότε θα πρέπει να είναι πάνω από το όριο Y^* .

3.2.3. Η Προσφορά του Εγκλήματος και η Ζήτηση για Ασφάλεια

Όπως έχει μελετηθεί, υπάρχουν τρεις κύριες μεταβλητές ελέγχου της εγκληματικής δραστηριότητας: η επιρροή της αποτροπής, και οι οικονομικές και δημογραφικές παράμετροι³⁶³. Στη πρώτη, την οποία επηρεάζει η Αστυνόμευση³⁶⁴, η σχέση είναι αντίστροφη, μία αύξηση στο κόστος του εγκλήματος μειώνει την προσφορά αυτού από τους εγκληματίες³⁶⁵. Γενικότερα το p ή αλλιώς τα PA & PP , όσο μεγαλύτερα είναι τόσο περισσότερο επηρεάζουν το Κόστος ευκαιρίας των εν δυνάμει εγκληματιών και μεταβάλλουν το προσφερόμενο όγκο εγκλημάτων. Η προσφορά του εγκλήματος όμως είναι ελαστική, ασχέτως του πόσο, ώστε η αφαίρεση ενός εγκληματία, δεν μειώνει απόλυτα το προσφερόμενο έγκλημα, καθόσον θα αναπληρωθεί από νέους στο χώρο³⁶⁶. Στη πλήρως ελαστική, η αντικατάσταση θα ήταν 1 προς 1.

Επίσης, οι εγκληματίες μπορούν να υποκαταστήσουν ένα έγκλημα του οποίου η p αυξήθηκε σε σύγκριση με ένα άλλο, όπως αντί για ληστείες να διαπράττει κάποιος διαρρήξεις³⁶⁷.

3.2.4. Η Αστυνόμευση και το p

Ασχέτως του πως εκλαμβάνουν το p οι επίδοξοι εγκληματίες, η τιμή του, αν και άγνωστη, είναι πραγματική και επιφέρει αποτελέσματα. Κάποιοι πολίτες που εγκληματούν, συλλαμβάνονται, τους απαγγέλλονται κατηγορίες και εν τέλει τους επιβάλλεται κάποια ποινή (πρόστιμο/φυλάκιση). Το p για ένα οποιοδήποτε έγκλημα εκφράζει το συνδυασμό πολλών παραγόντων/μεταβλητών. Εμάς εδώ μας απασχολεί η επιρροή της σχετιζόμενης με το είδος του εγκλήματος, παρεχόμενης αστυνόμευσης, με όλους τους υπόλοιπους παράγοντες αμετάβλητους. Αυτή η επιρροή αποτελεί επί της ουσίας την εκροή των συνδυασμένων περιορισμένων πόρων της κοινωνίας που διατίθενται στην Αστυνομία, όπου μετουσιωμένη σε γενική συνάρτηση παραγωγής θα ήταν: $A = f(m, r, c)$ (5), όπου m =ανθρώπινο δυναμικό, r =εργαλεία/υλικό και c =Κεφάλαιο³⁶⁸. Στο m , από το τρόπο εξαγωγής της συνάρτησης, συμπεραίνουμε πως περιλαμβάνει τις διαδικασίες, τις μεθόδους και τη τεχνολογία.

Θα ήταν υπερβολικά αισιόδοξο, αν όχι άτοπο, να θεωρήσουμε πως η Αστυνόμευση ή και οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, συμβαίνει επί του ΟΔΠ. Κι άρα το

³⁶³ (Winter, 2008, p. 10)

³⁶⁴ (Winter, 2008, p. 13)

³⁶⁵ (Winter, 2008, p. 11)

³⁶⁶ (Freeman, 1999, p. 3542)

³⁶⁷ (Eide, et al., 2006, p. 22)

³⁶⁸ (Becker, 1974, p. 7)

παραγόμενο p , δεν αποτελεί το βέλτιστο δυνατό, για τους πόρους που ήδη δαπανούνται, και θα μπορούσε να βρίσκεται κάλλιστα στο σημείο Σ του Σχήματος 2. Επομένως υπάρχει περιθώριο βελτίωσης του p , από την αναδιοργάνωση της παραγωγής της Αστυνόμευσης. Πιο απλά, υπάρχει ήδη, ένας καλύτερος συνδυασμός πόρων, που μπορεί να παράγει το p^1 , όπου $p^1 > p$, ενώ το Κόστος της Αστυνόμευσης θα παραμείνει το ίδιο.

Βέβαια η αύξηση p^1 , επηρεάζει το C_{society} στην (1), καθώς αυξάνονται οι δαπάνες άλλων τομέων, όπως του σωφρονιστικού συστήματος, από την πιθανή αύξηση των συλλήψεων/καταδικών/φυλακισμένων³⁶⁹. Όμως, αυτό έρχεται σε δεύτερο χρόνο, αφού ο επίδοξος εγκληματίας αποφασίζει πως το όφελός του κατά την (3), από την χ εγκληματική ενέργεια είναι αρκετά μεγαλύτερο από την όποια ζημία με πιθανότητα p^1 σύμφωνα με την (2). Σίγουρα υπάρχουν αρκετές άλλες μεταβλητές, αλλά σε ένα περιβάλλον *ceteris paribus*, η αύξηση του p , θα μειώσει το C_{victim} διότι για κάποιους, το έγκλημα θα γίνει ασύμφορο.

Αυτό που πρέπει λοιπόν να απασχολεί την κάθε Κοινωνία, είναι το αν η συνάρτηση παραγωγής της Αστυνόμευσης, η (5), πλησιάζει το ΟΔΠ. Με το κόστος της Αστυνόμευσης να αποτελεί προϋπολογίσιμη δαπάνη σε ετήσια βάση, η όσο το δυνατόν καλύτερη τιμή του p , είναι προς το συμφέρον της κοινωνίας. Το πρόβλημα που πρέπει να επιλύουν σε κάθε απόφαση τους οι Μονάδες Λήψης Απόφασης εντός του Οργανισμού, είναι το αν διαθέτουν τους πόρους τους με το καλύτερο δυνατό τρόπο. Το ποιος είναι αυτός ο καλύτερος συνδυασμός πόρων και το πως μπορεί να βρεθεί, είναι ζητήματα που μπορεί να λυθούν, όπως σε κάθε παραγωγική ανθρωποκεντρική δραστηριότητα δια της αξιοποίησης των Οικονομικών του Μάνατζμεντ και της Επιστημονικής Γνώσης του Αντικειμένου.

Επαναδιατυπώνοντας, η Κοινωνική Ευημερία αυξάνεται καθώς η κοινωνική απώλεια του εγκλήματος, *Social Loss*, μειώνεται. Η βέλτιστη κοινωνική αποτροπή υφίσταται στο σημείο όπου το οριακό κοινωνικό κόστος μίας επιπλέον μονάδα αποτροπής ισούται με το οριακό κοινωνικό όφελος³⁷⁰. Και καθώς η κοινωνική αποτροπή είναι απόρροια συγκεκριμένων πολιτικών, μεταξύ των οποίων και η Αστυνόμευση³⁷¹, όσο πιο κοντά στην ΟΔΠ βρίσκεται το παραγόμενο έργο της τόσο πιο αποδοτική θα είναι και επομένως τόσο περισσότερο θα βελτιώνεται η Κοινωνική Ευημερία.

3.3. Αστυνόμευση, Οικονομικά του Μάνατζμεντ και Επιστήμη

Όπως κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, έτσι και η Αστυνόμευση έχει επηρεαστεί από την επιστήμη και την έρευνα. Και είναι θεμιτή αυτή η σχέση, μα και επιβαλλόμενη, διότι ακόμα και σήμερα, η επιστήμη δεν είναι στο επίκεντρο για αρκετούς αστυνομικούς οργανισμούς³⁷². Μάλιστα όπως καταλήγει στη μελέτη του ο Ben Honey (2014), «οι Αστυνομικοί Οργανισμοί είναι ανεπίδεκτοι μαθήσεως με στοιχεία

³⁶⁹ (Becker, 1974, p. 14)

³⁷⁰ (Eide, et al., 2006, p. 43)

³⁷¹ (Eide, et al., 2006, p. 43)

³⁷² (Weisburd & Neyroud, 2011, p. 2)

αντί-διανοήσης»³⁷³. Ενώ ταυτόχρονα «οι απαιτήσεις των πολιτών αυξάνονται», για μία πιο έξυπνη Αστυνόμευση³⁷⁴.

Η εποχή όπου οι προκλήσεις και αντιδράσεις της Αστυνόμευσης θεωρούνταν αναμενόμενες και τοπικές κι επέτρεψε τη δημιουργία μιας σταθερής κι ανάλγητης δομής και φιλοσοφίας³⁷⁵, έχει περάσει στη λήθη της ιστορίας. Πλέον απαιτείται από αρκετούς Αστυνομικούς Οργανισμούς και θ' απαιτηθεί απ' τους υπόλοιπους, ν' αποδείξουν ότι μπορούν να παράσχουν το έργο³⁷⁶ για το οποίο η Κοινωνία έχει υποθηκεύσει ένα μέρος της ελευθερίας της. Νέοι τύποι εγκλημάτων θα δημιουργηθούν, ενώ η κοινωνία κατανοώντας τα δικαιώματά της θα απαιτεί διαφορετική αντιμετώπιση από τον εκάστοτε αστυνομικό υπάλληλο³⁷⁷, το πρόσωπο της Αστυνομίας στα μάτια του δυνητικά ωφελούμενου πολίτη (ή πελάτη)³⁷⁸.

Η μόνη βιώσιμη κατεύθυνση, όπως πραγματώνεται ήδη από τις πρωτοπόρες χώρες στο τομέα της Ασφάλειας (U.K., U.S.A., Denmark, Finland, Sweden, New Zealand), είναι η επαγγελματικοποίηση της Αστυνόμευσης, δια της α) εισαγωγής νέων τεχνολογιών, πρακτικών, μεθόδων, τακτικών και στρατηγικών, β) αλλαγής της οργανωσιακής δομής, φιλοσοφίας, εικόνας και τρόπου μάνατζμεντ, γ) κατανόησης των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και της αυξανόμενης δημόσιας αντίληψης πως η Αστυνομία παρέχει μια υπηρεσία³⁷⁹. Απαραίτητη προϋπόθεση, η αλλαγή του εκπαιδευτικού μοντέλου, η συνεργασία με πανεπιστήμια και η έρευνα³⁸⁰. Η Αστυνόμευση «δεν είναι μια δραστηριότητα μόνο νόμων και διαδικασιών, αλλά και μία μίξη δημόσιων σχέσεων, κοινωνικής ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, δημόσιας διοίκησης και επικοινωνίας»³⁸¹.

Η εκπαίδευση είναι το μέσο για την Αστυνομία να αναδειχθεί σε πραγματικό ειδικό, στην αύξηση του κόστους του εγκλήματος³⁸². Μέσω της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, είναι δυνατό να εφαρμόζονται συχνότερα και ορθότερα οι αστυνομικές πρακτικές όπως η Αστυνόμευση με Βάση τις Αποδείξεις ή το Πρόβλημα, να αξιοποιούνται τεχνολογικές λύσεις όπως το crime-mapping, Artificial Intelligence, Big Data και άλλα, ενώ οι αστυνομικοί παρουσιάζονται πιο επαγγελματίες, ηθικοί και συγκεντρώνουν τα λιγότερα παράπονα³⁸³. Είναι δυνατό ακόμα, να εφαρμοστούν άλλα ήδη διοίκηση και διαχείρισης προσωπικού ή στατιστικά μοντέλα, να βελτιωθεί η ίδια η αστυνόμευση, εκ των έσω μέσω της εισαγωγής καινοτομιών και ευρέσεως πρακτικών που δουλεύουν, αλλά και στο πως συνεργάζεται με τους υπόλοιπους φορείς³⁸⁴. Χρειαζόμαστε μια Αστυνομία που να μπορεί να δώσει απαντήσεις στην αμφισβήτηση επί τη βάση στοιχείων³⁸⁵.

---

³⁷³ (Darroch, 2018, p. 70)

³⁷⁴ (Rogers & Smith, 2018, p. 88)

³⁷⁵ (Rogers & Bernhard, 2018, pp. 1,6)

³⁷⁶ (Tong & Hallenberg, 2018, p. 30) (Darroch, 2018, p. 74)

³⁷⁷ (Rogers & Bernhard, 2018, pp. 2-3)

³⁷⁸ (Rogers & Smith, 2018, p. 88)

³⁷⁹ (Rogers & Bernhard, 2018, pp. 1-5) (Tong & Hallenberg, 2018, pp. 27-30)

³⁸⁰ (Rogers & Bernhard, 2018, p. 6)

³⁸¹ (Tong & Hallenberg, 2018, p. 20)

³⁸² (Darroch, 2018, p. 79)

³⁸³ (Rogers & Smith, 2018, pp. 91-4) (McGough, 2019, p. 38) (Jefferson, 2017, p. 776)

³⁸⁴ (Darroch, 2018, pp. 70-3) (Green, 2018, pp. 47-8) (Tong & Hallenberg, 2018, p. 27) (Giblin, 2017, p. 137) (McGough, 2019, p. 31)

³⁸⁵ (Darroch, 2018, p. 68)

3.3.1 Επιστήμη και Αστυνομία.

Οι δράσεις της Αστυνόμευσης, για αρκετό διάστημα δεν συνδυάζονταν με την αξιολόγηση και υλοποιούνται εν απουσία «πραγματικών επιδόσεων, θετικών/αρνητικών συνεπειών και σημαντικών πολιτικών και πρακτικών»³⁸⁶. Δεν υπήρχε δηλαδή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων η στάθμιση του Κόστους Ευκαιρίας. Όπως κυνικά αναφέρεται ο Kennedy (2010)³⁸⁷, «δαπανάμε αρκετό χρόνο, πόρους και εξουσία κάνοντας πράγματα που γνωρίζουμε πως θα είναι αναποτελεσματικά». Σε μελέτη των Tiratelli et al. (2018), όπως μας αναφέρει ο Neyroud³⁸⁸, εξετάστηκε η αποτελεσματικότητα των ελέγχων (Stop and Search) στο Λονδίνο, για μία δεκαετία! Αποφαινόμενοι, λαμβάνοντας υπόψη και τις αρνητικές συνέπειες αυτής της στρατηγικής, πως δεν είναι ένας αποδοτικός τρόπος αστυνόμευσης. Άλλες μελέτες έχουν δείξει πως οι εμφανείς περιπολίες σε περιοχές αυξημένης εγκληματικής δραστηριότητας «hot-spot» έχουν θετικό αντίκτυπο³⁸⁹.

Η Επιστήμη έχει ασχοληθεί με αρκετές πτυχές της Αστυνόμευσης, όπως με τις περιπολίες και το διφορούμενο όφελός τους³⁹⁰, το χρόνο απόκρισης στις διάφορες κλήσεις που κυρίως βελτιώνει την ικανοποίηση των πολιτών³⁹¹ και τα υποκείμενα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επιλυμένων υποθέσεων³⁹². Όμως καθώς η επιρροή της Επιστήμης στην Αστυνόμευση δεν περιορίζεται σε κάποιο πεδίο, εμείς θα αναφερθούμε συντόμως στις Στρατηγικές που αποτέλεσαν και αποτελούν παράγωγο της ενασχόλησης της επιστημονικής κοινότητας με την Αστυνόμευση.

Μία από τις πιο σύγχρονες ενεργές στρατηγικές και τακτικές φιλοσοφίες και μοντέλο αστυνόμευσης, όπως η Αστυνόμευση με βάση το Πρόβλημα (Problem-Oriented Policing) αποτέλεσε έμπνευση ενός επιστήμων, του L.W.Sherman, το 1998³⁹³. Κεντρικής σημασίας αποτελεί το τρίπτυχο: Στοχοθεσία (Targeting), Έλεγχος (Testing) και Παρακολούθηση (Tracking), στο οποίο υποβόσκει «μια ηθική δήλωση... ..αντίστοιχη του ιπποκράτειου όρκου... ..οι κανόνες της επιστημονικής απόδειξης θα πρέπει να βοηθήσουν... ..στην εξεύρεση του πόση βλάβη αποτρέπεται από συγκεκριμένα είδη αστυνόμευσης και αν τα κόστη αυτών είναι δικαιολογημένα»³⁹⁴. Προσφάτως, κι επί τη βάση αυτής της στρατηγικής, αναπτύχθηκε και το μοντέλο: Μάνατζμεντ με βάση τις Αποδείξεις, των Barends & Rousseau, που συνδυάζει την εμπειρία με την επιστήμη στη λήψη αποφάσεων με βάση τις αποδείξεις/δεδομένα³⁹⁵.

Έδαφος κερδίζει η πιο πρόσφατη και πιο πολλά υποσχόμενη Αστυνόμευση με βάση τις Αποδείξεις (Evidence-Based Policing), μέρος μιας γενικότερης κίνησης με βάση τις αποδείξεις διαφόρων πεδίων όπως της ιατρικής και της εκπαίδευσης³⁹⁶, που

---

³⁸⁶ (Neyroud, 2019, p. 12)

³⁸⁷ (Darroch, 2018, pp. 73-4)

³⁸⁸ (Neyroud, 2019, p. 16)

³⁸⁹ (Neyroud, 2019, p. 16)

³⁹⁰ (Giblin, 2017, p. 397)

³⁹¹ (Giblin, 2017, p. 399-400)

³⁹² (Giblin, 2017, p. 401)

³⁹³ (Neyroud, 2019, p. 11)

³⁹⁴ (Neyroud, 2019, p. 12)

³⁹⁵ (Neyroud, 2019, p. 14)

³⁹⁶ (Giblin, 2017, p. 416, 418)

«βασίζεται στην απόδειξη της επιστημονικής έρευνας, ως εργαλείο λήψης αποφάσεων, αυξάνοντας τη βεβαιότητα των αιτιών-επιδράσεων»³⁹⁷. Και δεν περιορίζεται μόνο στις εξωτερικές δραστηριότητες της Αστυνόμευσης, αλλά περιλαμβάνει και τα εσωτερικά οργανωσιακά ζητήματα³⁹⁸ όπως την εύρεση της καταλληλότερης μεθόδου κινητοποίησης και πρόσληψης του προσωπικού.

Τέλος να αναφερθούμε και στην Προγνωστική Αστυνόμευση (Predictive Policing) που κερδίζει έδαφος, σε συνδυασμό με την εισροή των Big Data και των εφαρμογών ανάλυσης τους σε κάθε τομέα της ανθρώπινης ζωής. Κατά την πλέον αισιόδοξη θέση της RAND Corporation³⁹⁹, η στρατηγική αυτή θα οδηγήσει «όχι μόνο στην πρόγνωση εγκληματικών γεγονότων, αλλά και σε εξαιρετικά πιθανούς παραβάτες, θύματα και ήδη εγκληματίες.

3.3.2. Τα Οικονομικά του Μάνατζμεντ στην Αστυνόμευση

Η ανάγκη βελτίωσης της παρεχόμενης Αστυνόμευσης έχει οδηγήσει στην υιοθέτηση τεχνικών ανάλυσης, διοίκησης και διαχείρισης από άλλους κλάδους, καθώς «η διαφάνεια στις αποφάσεις, τη διάθεση των πόρων, την αποτίμηση των εισροών-εκροών» είναι η μόνη που μπορεί να αποδείξει αν η Αστυνομία κάνει καλά τη δουλειά της, αν παρέχει την υπηρεσία που η κοινωνία της έχει αναθέσει⁴⁰⁰. Όμως για να γίνει αυτός ο έλεγχος, να υπάρξει ουσιαστική οικονομική αποτίμηση και να λειτουργήσει παραγωγικά η αρχή της λογοδοσίας χρειάζονται και τα κατάλληλα εργαλεία και άτομα⁴⁰¹. Εργαλεία όπως η «non-parametric data envelopment analysis» (DEA), η «parametric stochastic frontier analysis» (SEA) και οι «Key Performance Indicators» (KPI)⁴⁰², στοχεύουν στη μείωση του οριακού κόστους της αστυνόμευσης για διάφορες δραστηριότητες⁴⁰³: την γραφειοκρατική λειτουργία, την αποτελεσματικότητά αστυνομικών δυνάμεων και το εύρος των αποτρεπτικών δυνατοτήτων⁴⁰⁴.

Η οικονομική ανάλυση, έχει να κάνει μεταξύ άλλων, με το που, πως και γιατί τοποθετούνται κάπου αστυνομικές δυνάμεις, με το τι ασχολείται δηλαδή η αστυνομία και πιο το είδος της εκροής⁴⁰⁵. Όμως δεν περιορίζεται σε απλά στατιστικά δεδομένα, αλλά ελέγχει στοχευμένες κατηγορίες αυτών, όπως τη μείωση του φόβου, τη τιμωρία των παραβατών, τη μείωση των θυμάτων⁴⁰⁶ και κάνει διάκριση μεταξύ ποιοτικών και ποσοτικών μεγεθών. Η κοινωνία αναμένει «σε μια λογική τιμή, τη παροχή της καλύτερης δυνατής προστασίας»⁴⁰⁷. Και οι λειτουργιστικές προσεγγίσεις, τύπου: έγιναν τόσες συλλήψεις, δεν αποδεικνύει τίποτα⁴⁰⁸, είτε γιατί τα νούμερα μπορούν να

---

³⁹⁷ (Giblin, 2017, p. 415)

³⁹⁸ (Giblin, 2017, p. 416)

³⁹⁹ (Giblin, 2017, p. 421-2)

⁴⁰⁰ (Drake & Simper, 2004, pp. 511-2)

⁴⁰¹ (Drake & Simper, 2004, p. 512)

⁴⁰² (Drake & Simper, 2004, pp. 509-11)

⁴⁰³ (Drake & Simper, 2004, pp. 513-5)

⁴⁰⁴ (Drake & Simper, 2004, p. 516)

⁴⁰⁵ (Drake & Simper, 2004, p. 2)

⁴⁰⁶ (Sparrow, 2015, p. 12)

⁴⁰⁷ (Sparrow, 2015, p. 4)

⁴⁰⁸ (Sparrow, 2015, pp. 18-20)

χειραγωγηθούν, είτε γιατί δεν συμπεριλαμβάνονται τα εγκλήματα που δεν αναφέρθηκαν επισήμως⁴⁰⁹.

Η Αστυνόμευση, είναι «μια επένδυση που θα αποδώσει στο μέλλον» και θα έχει θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη⁴¹⁰. Όμως εφόσον αντιμετωπίζεται ως τέτοια, δεν θα έπρεπε να είναι όσο το δυνατό διαφανής; Δεν θα έπρεπε να είναι γνωστό το αναμενόμενο όφελος; Δεν θα έπρεπε να είναι γνωστή η μέχρι τώρα πορεία σε όρους κόστους εισροών – αποτελεσμάτων εκροών, μια ανάλυση cost-effect; Δεν θα πρέπει ακόμα να χρησιμοποιούνται οι καλύτερες δυνατές μέθοδοι και πρακτικές; Δεν θα πρέπει επίσης να αξιοποιείται η τρέχουσα τεχνολογία από εξειδικευμένο προσωπικό; Πως μπορεί να κριθεί μια οποιαδήποτε επένδυση, για το αν είναι καλή ή όχι, συμφέρουσα ή μη, χωρίς στοιχεία, χωρίς έλεγχο, χωρίς αναλύσεις, χωρίς έρευνα; Κι έστω ότι ληφθεί ο όποιος κίνδυνος αυτής, όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου, πως θα αξιολογηθεί, με τι όρους;

Εσωτερική Έκθεση, στο Η.Β. το 2006, από το Prime Ministers Strategy Unit, απεφάνθη πως από το 1997 η Αστυνόμευση είναι υπεύθυνη για το 20% περίπου της συνολικής μείωσης της εγκληματικότητας, συνυπολογίζοντας όλους τους υπόλοιπους παράγοντες⁴¹¹. Πιθανώς να είναι παραπάνω, διότι ο αντίκτυπος της Αστυνόμευσης δύσκολα μετράτε⁴¹², αν μετράτε σε όλη την έκταση του⁴¹³. Αυτό που μπορεί να κερδίσει η Αστυνόμευση μέσω των Οικονομικών του Μάνατζμεντ και των λοιπών εργαλείων, όπως η μέθοδος ελέγχου ποιότητας SIX SIGMA⁴¹⁴ και το πρότυπο της Compstat⁴¹⁵ είναι, μεταξύ άλλων: «να βρει και να τερματίσει τα αχρείαστα κι αδικαιολόγητα έξοδα», όπως έκανε η NYYPD⁴¹⁶, «να μειώσει τα σχετικά κόστη, εισάγοντας αυτοματισμούς (κάμερες αντί για ανθρώπινο προσωπικό)»⁴¹⁷ και να διατηρεί ποιοτικά δεδομένα με τα οποία να υποβοηθείται το έργο των Υπηρεσιών αλλά και να μπορεί να προκύψει μια σαφή εικόνα περί της αποτελεσματικότητας της κάθε μίας. Τελικώς η Αστυνόμευση «κρίνεται από την απουσία εγκλήματος, κι όχι από την επιτυχή καταστολή του»⁴¹⁸, η αποτρεπτική της δυνατότητα παράγει υπεραξία, από τα εγκλήματα που δεν έγιναν, διότι το κόστος για τον λογικό απατεώνα ήταν μεγαλύτερο από το όφελος που θα αποκόμιζε.

Συμπεράσματα - Η Αστυνόμευση και η Κοινωνική Ευημερία

Οι σύγχρονες πολυπληθείς κοινωνίες απαιτούν τη παρουσία της Αστυνόμευσης για την διασφάλιση των τυπικών θεσμών, των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, τη προστασία των περιουσιακών στοιχείων, της ζωής, και της διαβίωσης των πολιτών σε ένα περιβάλλον ειρήνης και τάξης. Η ίδια η ύπαρξη του κράτους δικαίου βασίζεται στην ύπαρξη της Αστυνόμευσης και της εξασφάλισης της ομαλής μετάβασης του δικαίου της άσκησης νόμιμης βίας. Δηλαδή η Ατομική, η Οικονομική και η

⁴⁰⁹ (Sparrow , 2015, pp. 19-22)

⁴¹⁰ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 2)

⁴¹¹ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 18)

⁴¹² (Gascon & Foglesong, 2010, pp. 8,10)

⁴¹³ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 15)

⁴¹⁴ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 12)

⁴¹⁵ (Giblin, 2017, p. 409-14)

⁴¹⁶ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 12)

⁴¹⁷ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 12)

⁴¹⁸ (Gascon & Foglesong, 2010, p. 16)

Κοινωνική Ευημερία είναι απόρροια της ύπαρξης αστυνόμευσης αφενός και αφετέρου του έργου που προσφέρει.

Η επένδυση που κάνει η κοινωνία σε όρους πόρων και δέσμευσης ελευθερίας, δεν έχει στατική απόδοση. Όσο καλύτερα συνδυαστούν οι διάφορες εισροές, όσο καλύτερα εκπαιδευμένο είναι το προσωπικό, όσο χρησιμοποιούνται οι πιο τρέχουσες και επιτυχείς τεχνολογικές, διοικητικές, στρατηγικές και διαχειριστικές μέθοδοι, όσο ο οργανισμός εξελίσσεται μαζί με τη κοινωνία σε κάθε επίπεδο, όσο η παραγωγή πλησιάζει το ΟΔΠ και υιοθετούνται «τυχαίες» καινοτομίες, το κόστος του εγκλήματος θα αυξάνεται. Η κοινωνία θα οδηγείται λοιπόν, σε ολοένα και καλύτερο επίπεδο ασφάλειας, με το τελικό κόστος της να μειώνεται. Κι ο τρόπος για να επαληθευθεί η όποια απόδοση, η εισαγωγή της επιστήμης και των οικονομικών του μάνατζμεντ στην Αστυνόμευση.

Βιβλιογραφία

- Becker, G. S., 1974. Crime and Punishment: An Economic Approach. Στο: G. S. Becker & W. M. Landes, επιμ. *Essays in the Economics of Crime and Punishment*. New York: National Bureau of Economic Research, pp. 1-263.
- Berith, R., 2017. European Public Goods in the Neo-Medieval Model of Governance. Στο: S. Collignon, επιμ. *The Governance of European Public Goods: Towards a Republican Paradigm of European Integration*. s.l.:Springer Nature.
- Buchanan, J. M., 1999. *The Demand and Supply of Public Goods*. 2nd επιμ. Indianapolis: Liberty Fund, Inc..
- Cockcroft, T., 2019. Police Culture and Police Leadership. Στο: P. Ramshaw, M. Silvestri & M. Simpson, επιμ. *Police Leadership: Changing Landscapes*. s.l.:Palgrave Mcmillan.
- Collignon, S., 2017. Introduction. Στο: S. Collignon, επιμ. *The Governance of European Public Goods : Towards a Republican Paradigm of European Integration*. s.l.:Springer Nature.
- Czabanski, J., 2008. Στο: *Estimates of Cost of Crime: History, Methodologies and Implications*. s.l.:Springer.
- Dadds, V. & Scheide, T., 2000. Police Performance and Activity Measurement. *Trends and Issues in Crime and Criminal Justice*, November, Issue 180.
- Darroch, S., 2018. The New Zealand Context: Finding Common Ground in the Land of the Long White Cloud. Στο: C. Rogers & F. Bernhard, επιμ. *Higher Education and Police : An International View*. s.l.:Springer Nature.
- Drake, L. M. & Simper, R., 2004. The Economics of Managerialism and the Drive for Efficiency in Policing. *Managerial and Decision Economics*, 25(8), pp. 509-523.
- Ehrlich, I., 1974. Participation in Illegitimate Activities: An Economics Analysis. Στο: G. S. Becker & W. M. Landes, επιμ. *Essays in the Economics of Crime and Punishment*. New York: National Bureau of Economic Research, pp. 1-263.
- Eide, E., Rubin, P. H. & Shepherd, J. M., 2006. Economics of Crime. *Foundations and Trends In Microeconomics*, 2(3), pp. 205-279.
- Fisher, A. C. & Phillips, J. M., 2015. Quo Vadis: A New Direction for Police Leadership Through Community Engagement?. Στο: P. Wankhade & D. Weir, επιμ. *Police Services: Leadership and Management Perspectives*. s.l.:Springer.
- Freeman, R. B., 1999. The Economics of Crime. Στο: O. C. Ashenfelter & D. Card, επιμ. *Handbook of Labour Economics*. s.l.:Elsevier Science B.V., pp. 3529-3564.
- Gascon, G. & Foglesong, T., 2010. Making Policing More Affordable: Managing Cost and Measuring Value in Policing. *New Perspectives in Policing*, December.
- Giblin, M. J., 2017. *Leadership and Management in Police Organizations*. Los Angeles: SAGE Publications Inc..

- Green, A., 2018. Police Basic Training in Sweden: Vocational or Academic? An Educational Muddle. Στο: C. Rogers & B. Frevel, επιμ. *Higher Education and Police : An International View*. s.l.:Springer Nature.
- Greive, J. G. D., 2015. Historical Perspective: British Policing and the Democratic Ideal. Στο: P. Wankhade & D. Weir, επιμ. *Police Services: Leadership and Management Perspectives*. s.l.:Springer.
- Jefferson, B. J., 2017. Digitize and punish: Computerized crime mapping and racialized carceral power in Chicago. *Environment and Planning D: Society and Space*, 35(5), pp. 775-796.
- McGough, M. Q., 2019. Research in the Ranks: Empowering Law Enforcement to Drive Their Own Scientific Inquiry. *National Institute of Justice Journal: Focus on Law Enforcement*, 1(280).
- McLaughlin, E., 2007. Στο: *The New Policing*. London: SAGE Publications Ltd.
- Mill, J. S., 1860 (1909). *On Liberty*. Online επιμ. New York: P. F. Collier & Son Corp. .
- Neyroud, P., 2015. Future Perspectives in Policing: A Crisis or a Perfect Storm: The Trouble with Public Policing?. Στο: P. Wankhade & D. Weir, επιμ. *Police Services: Leadership and Management Perspectives*. s.l.:Springer.
- Neyroud, P., 2019. Ethical Leadership in Policing: Towards a New Evidence-Based, Ethical Professionalism. Στο: P. Ramshaw, M. Silvestri & M. Simpson, επιμ. *Police Leadership: Changing Landscapes*. s.l.:Palgrave Mcmillan.
- Olson, M., 2002 (1965). *The Logic of Collective Action: Public Good and the Theory of Groups*. 20th επιμ. Cambridge(Massachusetts): Harvard University Press.
- Peston, M., 1972. *Public Goods and the Public Sector*. 1st επιμ. s.l.:The Macmillan Press LTD.
- Pyle, D. J., 1983. Στο: *The Economics of Crime and Law Enforcement*. London and Basingstoke: The MacMillan Press Ltd.
- Rawls, J., 2001. *Θεωρία της Δικαιοσύνης*. 6η επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις ΠΟΛΙΣ.
- Rogers, C. & Bernhard, F., 2018. Introduction: Higher Police Education - An International Perspective. Στο: C. Rogers & F. Bernhard, επιμ. *Higher Education and Police : An International View*. s.l.:Springer Nature.
- Rogers, C. & Smith, B., 2018. The College of Policing: Police Education and Research in England and Wales. Στο: C. Rogers & F. Bernhard, επιμ. *Higher Education and Police : An International View*. s.l.:Springer Nature.
- Samuelson, P. A. & Nordhaus, W. D., 2000 (1948). *Οικονομική*. 16η Διεθνής Έκδοση επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Sneed, J. D., 1977. Order Without Law: Where Will Anarchist Keep the Madman?. *Journal of Libertarian Studies*, Τόμος 1, pp. 117-124.

- Sparrow, M. K., 2015. Measuring Performance in a Modern Police Organization. *New Perspectives in Policing*, March.
- Stigler, G. J., 1974. The Optimum Enforcement of Laws. Στο: G. S. Becker & W. M. Landes, επιμ. *Essays in the Economics of Crime and Punishment*. New York: National Bureau of Economic Research, pp. 1-263.
- Tong, S. & Hallenberg, K. M., 2018. Education and the Police: Professionalisation Agenda: A perspective from England and Wales. Στο: C. Rogers & B. Frevel, επιμ. *Higher Education and Police : An International View*. s.l.:Springer Nature.
- Vicary, S., 2017. Community Size and Public Goods in Hume's Treatise of Human Nature. Στο: W. Buchholz & D. Rubbelke, επιμ. *The Theory Of Externalities and Public Goods*. Gewerbestrasse: Springer, pp. 145-161.
- Wankhade, P. & Weir, D., 2015. Introduction: Understanding the Management of Police Service. Στο: P. Wankhade & D. Weir, επιμ. *Police Services: Leadership and Management Perspectives*. s.l.:Springer.
- Weber, M., 1918 (1987). *Η Πολιτική ως Επάγγελμα*. 2η επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.
- Weisburd, D. & Neyroud, P., 2011. Police Science: Toward an new Paradigm. *New Perspectives in Policing*, January.
- Winter, H., 2008. Στο: *The Economics of Crime: An Introduction to Rational Crime Analysis*. Abingdon and New York: Routledge.
- Worrall, J. L., 2014. The Politics of Policing. *The Oxford Handbooks in Criminology and Criminal Justice: Police and Policing*, pp. 49-67.
- Μαντζαβίνος, Χ., 2006. Παράδοση και Εξέλιξη ως Προβληματική στη Θεωρία των Θεσμών. *Αφιέρωμα: Η Ιστοριογραφία της Επιστήμης στην Περιφέρεια της Ευρώπης*, Issue 15, pp. 153-173.
- Χατζής, Α., 2017. *Φιλελευθερισμός. Μεταμόρφωση Αττικής*: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.
- Χατζής, Α., 2018. *Θεσμοί. Μεταμόρφωση Αττικής*: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.
- Χατζής, Α. Ν., 2010. Τα Οικονομικά του Εγκλήματος. Στο: *Τιμητικός Τόμος Καλλιόπης Δ. Σπινέλλη: Εγκληματολογικές Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα-Κομοτινή: Αντ. Ν. Σάκκουλα, pp. 455-467.